

Sausio 1 d. vilniečiai rinkosi Gedimino pilies kalno aikštelėje prisiminti svarbios sukakties - prieš 75 metus, 1919 metų sausio 1 d., Vilniaus lietuvių karo komendantūros kariškių grupė Gedimino pilyje pirmą kartą iškėlė trispalvę Lietuvos Respublikos vėliavą - nepriklausomybės ir valstybingumo simbolį.

Iškilmingame ceremoniale kalbėjo Sąjūdžio tarybos pirmininkas istorikas R. Batūra, Vilniaus meras V. Jasulaitis, Seimo narys prof. V. Landsbergis, savanoriai šauliai ir kiti vilniečiai.

Jono Juknevičiaus nuotr.

Šokėjai ruošiasi Pasaulio lietuvių šventei

Sausio 4 d. Vilniuje Lietuvos liaudies kultūros centre įvyko 1994 metų Pasaulio lietuvių dainų šventės choreografų pasitarimas. Jo dalyviai aptarė organizacinius ir kūrybinius klausimus, o pagrindinis šio susijungimo rūpestis buvo šventės brėžinių sudarymas.

Pasaulio lietuvių šventės Šokių diena vyks liepos 9-ąją Vilniaus "Žalgirio" stadione. Jai rengiasi daugiau kaip dešimt šimtų šokėjų iš Lietuvos ir beveik trys šimtai užsienio lietuvių. Šokių dienos meno vadovės - Lietuvos choreografe L. Kisieliene ir Kanados Toronto tautinių šokių ansamblio

"Gintaras" vadovė R. Karasiejienė.

Pirmąkart nepriklausomybę atkūrusioje Lietuvoje vykiančios Pasaulio lietuvių šventės Šokių dienos devizas - "Mes buvome, mes esame, mes būsim". Dviejų koncertų žiūrovai pamatys septynių dalių programą. Joje per trisdešimt lietuvių liaudies ir žinomų choreografų M. Baronaitės, J. Lingio, T. Kalibataitės, kitų autorių sukurtų šokių. Išsvijos kolektyvai koncertuose parodys bendrą devynių šokių programą. Ją rengia Kanadoje, JAV, Australijoje, Vokietijoje, Lenkijoje, Argentinoje gyvenantys lietuviai.

Prancūzijos pajūryje rastas butelis su lietuvių jūreivio laišku M. Gorbačioviui

Gerbiamoji Redakcija,

Prancūzijoje, Bretanijos pajūryje buvo rastas butelis su laišku, rašytu lietuviškai. Butelis buvo įmestas į Atlanto vandenyną netoli Kubos. Šis butelis su laišku rado p. Lionel Morvan, gyvenantis Rennes mieste. Jis nurodė, kad tą butelį su laišku rado 1992 metais liepos 9 dieną Crozon pusiasalio plažoje, Finistere departamente (48°12, 4 šiaurės platumoje ir 4°34, 2 vakarų ilgumoje). Iš laiško turinio paaiškėjo, kad butelis su laišku per Atlantą keliauvo apie 17 mėnesių, kol pasiekė Prancūzijos krantus.

Gal toks neįprastas laiškas sudomins Jūsų skaitytojus.

Su geriausiais linkėjimais

Petras Klimas

Lietuvos ambasada Prancūzijoje

Butelyje rastas toks laiškas:

Atlanto vandenynas 1991.1. 25 d. 23°03 N 42°06 W Lietuvos Respublikos žvejybinis traleris "VIŠTYTIS". Plaukiame iš Kubos Havanos uosto į Lietuvos uostą Klaipėdą. Laivo boc-

manas Lastakauskas Juozas.

SSSR "prezidentui" Gorbačioviui "Laisvos Europos" radijas pranešė, kad tu ir tavo supuvusi imperija vėl lieja daug iškentėjusių ir laisvės trokštančių lietuvių ir latvių kraują.

Reikšdamas didelį protestą tau ir tavo supuvusiai imperijai. Tegul Gorbačiovo vardas bus amžiams įrašytas į kruvinųjų pasaulio tironų sąrašus.

(parašas)

ELR: Klaipėdoje valstybinėje žvejybos įmonėje "Jūra" sužinojome, kad 1934 m. gimęs Juozas Lastakauskas anksčiau dirbo "Vištytyje", dabar yra "Žemaitijos" tralerio vyresnysis jūreivis (bocmanas). Laivas šiuo metu remontuojamas, taigi uostamiestyje ir J. Lastakauskas. Namuose telefono jis neturi, darbovietėje jo rasti nepavyko. Nusisimsime jam šį "EL" numerį, gal jis atsilieps ir praneš, ar tikrai tai jo laiškas. Jeigu taip, gal papasakos, kaip kilo mintis tokiu neįprastu būdu išsiųsti laišką Gorbačioviui.

Dėl Lietuvos narystės NATO

Taip pavadintą pareiškimą sausio 4 dieną paskelbė Lietuvos Respublikos Prezidentas A. Brazauskas. Jame sakoma: "Šiandien aš išsiunčiau laišką NATO generaliniam sekretoriui Manfredui Vernerui, kuriame, atsižvelgdamas į Lietuvos Seimo 1993 m. gruodžio 23 dienos rezoliuciją, kreipiausi su oficialiu prašymu priimti Lietuvos Respubliką į Šiaurės Atlanto Sutarties Organizaciją.

Lietuva teigiamai vertina iniciatyvą "Partnerystė vardan taikos". Kartu tikimės, kad NATO šalių viršūnių susitikimas sausio 10-11 dienomis atvers NATO duris Vidurio bei Rytų Europos šalims, ir bus surastas būdas partnerystę pamažu pakeisti naryste.

Mes suvokiame, kad šiuo pareiškimu Lietuva pradeda naują sudėtingą ir atsakingą suartėjimo su Europos Sąjunga ir NATO etapą, pareikalaujantį ryžto, naujų sprendimų ir nemažų materialinių išteklių. Manau, kad daug kas paaiškės po mano vizito į Briuselį, numatyto š. m. sausio 27 dieną.

Lietuvos pozicija dėl narystės NATO nėra nukreipta prieš kaimynines valstybes ar kokias kitas Europos šalis, kurios visos turėtų surasti vietą naujosios mūsų žemyno saugumo struktūrose. Mes, kaip ir anksčiau, pasisakome už glaudų Baltijos šalių bendradarbiavimą visose srityse, taip pat ir gynybos, už saugumo ir stabilumo tvirtinimą visame Baltijos jūros regione."

Priešpaskutinę praėjusių metų dieną paskelbtoje Lietuvos Seimo rezoliucijoje, priimtoje 1993 m. gruodžio 23 d., Vyriausybei rekomenduota artimiausiu metu parengti Lietuvos užsienio politikos koncepciją ir pateikti ją Seimui svarstyti 1994 m. pavasario sesijoje. Rekomenduota Vyriausybei oficialiai pareikšti norą stoti į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją (NATO).

Seimo opozicijos lyderis V. Landsbergis pareiškė, jog tikisi, kad Lietuvos Prezidento 1994 m. sausio 4 d. laiškas NATO generaliniam sekretoriui ir pareiškimas bus pastebėtas Va-

kanuose, ir Lietuva stovės greta Lenkijos ne vien Europos žemėlapyje, bet ir kandidatų į NATO sąrašą. "Niekas negali dėl to protestuoti. Mes siekiame stabilumo ir apsaugos, ir tai nėra niekam nei grėsmė, nei pažeminimas," teigia V. Landsbergis.

Rusijos prezidento spaudos sekretoriaus V. Kostikovo pareiškime sakoma, jog jis įgaliotas pareikšti, kad noras stoti į tarptautines organizacijas yra pripažinta nepriklausomų valstybių teisė. Demokratinė Rusija gerbia tokias teises. Tačiau kai kurių šalių, tarp jų ir Lietuvos Respublikos, skubėjimas tapti karinės politinės sąjungos narėmis negali nekelti nerimo. Prezidentas nerimauja dėl to, kad NATO išplėtimas priimant naujas nares - šalis, esančias prie pat Rusijos sienų, sukels neigiamą Rusijos viešosios nuomonės reakciją, skatins nepageidaujamų nuotaikų stiprėjimą civiliuose ir kariniuose sluoksniuose ir galų gale gali destabilizuoti karinę politinę padėtį šiame labai svarbiame pasauliui regione.

Pareiškimas yra, bet kelias sudėtingas

Į klausimus atsako Lietuvos Respublikos Prezidento patarėjas užsienio politikos klausimams, nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Justas Vincas Paleckis

- *Pernai spalio mėnesį "Europos lietuvis" (Nr.41) išspausdino Mažosios Lietuvos Rezistencinio sąjūdžio pirmininko Algio A. Regio ir kitų valdybos narių laišką Respublikos Prezidentui A. Brazauskui (kopija nusiųsta ministrui pirmininkui A. Šleževičiui), kuriame reiškiamas rūpestis dėl Mažosios Lietuvos, dabartinės Kaliningrado srities likimo ir ateities. Kaip Prezidentūra reagavo į tą laišką?*

- Į tą laišką Prezidentas atsakė laišku. Buvo pabrėžta Karaliaučiaus ir Lietuvos istorinė, kultūrinė, etnografinė giminytė, akcentuota, kad Lietuva Kaliningrado srityje turi nemažą interesų - kultūrinių, ekonominių, ekologinių, bet kartu buvo priminta, kad kalbėti apie bet kokių sienų pakeitimą, reikalaujant, kad Mažoji Lietuva pereitų Lietuvos Respublikos kompe-

tencijon kaip jos neatskiriama dalis, netikslinga ir neįmanoma. Helsinkio susitarimai ir atskiri Lietuvos parlamento aktai dėl teritorijų ir sienų neliečiamybės neleidžia turėti iliuzijų dėl valstybės plėtimosi ta kryptimi. Be to, argi tai problemos sprendimas?

O kai dėl praeities, tai po Antrojo pasaulinio karo neva būtų manyta dalį Rytų Prūsijos jungti prie Lietuvos, tačiau, laimei, to nebuvo padaryta. Kas žino, ko tuo žingsniu siekė Stalinas. Be abejo, imperinių tikslų. O 1956-1969 metais, N. Chruščiovo atlydžio metu, sukūrus liaudies ūkio tarybas, Kaliningrado sritis ekonomikoje buvo valdoma iš Vilniaus. Ir reikia pripažinti, kad tuo metu savarankiškai besitvarkanti Lietuvos pramonė gyveno "Aukso amžiu", kas atsiliepė ir Kaliningrado sričiai, kuri tada sparčiai pasistūmėjo į priekį. Tačiau baigėsi N.

Chruščiovo "eksperimentai", buvo panaikintos liaudies ūkio tarybos (neklaušiamas Lietuvos nuomonės), ir ekonominiai ryšiai vėl apsilpo.

- *Pernai dalyvavote renginyje Poznanėje, kur svarstyta Kaliningrado srities problema, ir pasirašytas kažkoks dokumentas. Kas tai per dokumentas?*

- Taip, pernai Poznanėje vyko 4 valstybių - Lenkijos, Vokietijos, Rusijos ir Lietuvos mokslininkų-politologų susitikimas. Dalyvavau ten kaip Vilniaus universiteto dėstytojas. Kartu su savo partiniu kolega, Seimo nariu, socialdemokratu Vytautas Plečkaičiu. Poznanėje buvo aptariamos Kaliningrado srities perspektyvos, jos europizacijos galimybės, kalbėta, kaip ši sritis galėtų aktyviau ir greičiau įsijungti

Nukelta į 2 psl.

Baltų Taryba nusiuntė laišką Britanijos premjerui

Didžiosios Britanijos Baltų Taryba, kuri praeityje dirbo labai svarbų pabaltijiečių politinės veiklos apjungimo darbą Britanijoje, savo pareigas tęsia ir toliau, laiks nuo laiko atkreipdama dėmesį į įvykius, susijusius su Pabaltijo kraštų padėtimi ir saugumu.

Po rinkimų Rusijoje išsakyti grasinimai kelia susirūpinimą dėl imperialistinių užsiejimų tame krašte. Tuo reikalu Taryba pasiuntė laišką Didžiosios

Britanijos Ministrui Pirmininkui, kurio kopiją siunčiame "Europos lietuviui" skaitytojui dėmesiu.

Ateityje Baltų Taryba numato savo veiklą plėsti į kultūrinio bei ekonominio bendravimo sritis tarp britų ir pabaltijiečių, palaikydama artimus ryšius su Lietuvos, Latvijos ir Estijos ambasadomis Londone.

Jaras Alkis

Didžiosios Britanijos Baltų Tarybos Pirmininkas

Gerbiamas Ministrė Pirmininke,

Potenciali Rusijos grėsmė Baltijos valstybėms

Estų, latvių ir lietuvių bendruomenės Didžiojoje Britanijoje sunerimusios dėl kylančių rusų imperialistinių siekių, kurie išryškėjo po gruodžio 12-osios parlamentinių rinkimų Rusijoje.

Taip pasireiškia potenciali grėsmė Pabaltijo šalių nepriklausomybei, suverenumui ir net jų egzistavimui. Todėl mes prašome gerbiama vyriausybę patikinti, jog Suvienytoji karalystė kartu su NATO ir Europos partneriais apgins Estijos, Latvijos ir Lietuvos nepriklausomybę ir visiškai aiškiai parodys Kremlui, kad rusų grasinimai šioms šalims nebus toleruojami.

Vladimiras Žirinovskis, kurio vadinamoji Liberalų demokratų partija

susilaukė Rusijos rinkėjų didelės paramos, atvirai propagavo idėją, kad Rusija vėl aneksuotų Pabaltijo valstybes. Jo ryžtingų grasinimų, ištartų įvairiu metu, deja, negalima nepaisyti kaip nesubalansuoto žmogaus tuščiažodžiavimo. Jis kursto nepatenkintą auditoriją, išskeldamas agresyvius Rusijos imperijos šlovės ir galybės siekius kaip panacėją prieš beviltišką ekonominę padėtį šalyje.

Mr. Žirinovskio sėkmė rinkimuose gali padidinti įtaką tų sluoksnių, kurie trokšta atgaivinti Rusijos imperinius siekius. Jeigu jie to siektų, taika Europoje, jau nekalbant apie Baltijos valstybių likimą, būtų pavojuje.

Todėl mes primygtinai skatiname gerbiama vyriausybę nedelsiant aparti situaciją su NATO Europos partneriais ir imtis ryžtingų veiksmų, kad būtų išvengta minėto galimo atvejo. Dėl Baltijos valstybių

mes prašome:

1. Pakartotinai pareikalauti greito, besąlygiško ir visiško Rusijos karinių dalinių išvedimo iš Estijos ir Latvijos.

2. Baltijos valstybių įtraukimo į reikšmingą sąjungą su NATO, kas sustiprintų jų saugumą.

Baltijos valstybės yra taikios ir nori palaikyti gerus santykius su Rusija, tačiau bet kokie grasinimai joms iš Rusijos pusės turės pavojingą ir nenusakomą pasekmę, domino efektu paveiksiančias ir kitas kraštus.

Nuoširdžiai jūsų

Garbės Viceprezidentas

Sir Frederic Bennett DL

Pirmininkas

Jaras Alkis

Vicepirmininkas

Zigurdas Kronbergs

1993 m. gruodžio 29 d., Londonas

Dar kartą ta pačia tema

Mažosios Lietuvos sukaktis šaukiasi atsakymo

Praėjusiam "EL" numeryje, remdamiesi "Draugu", trumpai informavome apie Čikagoje įvykusį Mažosios Lietuvos Tautinės Tarybos 1918 m. lapkričio 30 d. Tilžėje paskelbto akto 75-osios sukakties minėjimą. Tam įvykiui skirtos ir Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio pirmininko Algio A. Regio mintys laiške, kurį gavome šiomis dienomis.

Pernai lapkričio 30 dieną sukako 75 metai nuo svarbaus istorinio įvykio, kai Mažosios arba Prūsų Lietuvos Taryba 1918 metais paskelbė pasaulio žiniai to krašto prisijungimą prie naujai atsistatęios Lietuvos valstybės ir pareiškė, kad ji pašvenčia visą savo jėgą to siekio vykdymui. To krašto lietuvininkams šis jų drąsus žygis po 600 metų svetimos priespaudos buvo tolygus Vasario 16-osios Lietuvos nepriklausomybės paskelbimui Vilniuje.

Šimtmečių eigoje Mažajai Lietuvai buvo lemta patirti baisius smūgius. Šiandien esame liudininkai nacistinės Vokietijos ir komunistinės Rusijos tame krašte žiauriausiomis priemonėmis įvykdyto genocido. Ši atkakli ir didžiai nusipelnusi gentis baigė savo egzistenciją, pasilikdama gyva tik kalbiniais bei kultūriniais paminklais ir kovotojų kapais Nemuno ir Prieglaus krantuose.

Tačiau tas kraštas yra bendra visos lietuvių tautos gyvenimo geografinė erdvė, skirta jai istorijos ir apgyventa jos žmonių nuo neatmenamų amžių. Argi galima nuoširdžiai sielotis Lietuvos prisikėlimu nusisukant nuo Mažosios Lietuvos didžios tragedijos ir paliekant ją tyloje agresyvių valstybių grobiu? Daug girdime apie teritoriniu požiūriu nuskriaustų tautų - airių, armenų, palestiniečių, žydų - ryžtingas pastangas, palydimas gyvybės aukomis, apsijungimui į savas tėvūnijas. Kas gi kalba šiandien už Mažąją Lietuvą ir jos teisę grįžti prie bendros tautos ir valstybės kamienų? Tai nėra kokia kolonija Afrikoje ar Azijoje, o tai kraštas, "kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka"! Lietuvos vyriausybės ir mūsų visuomeninių veiksmų nusiakstama tyla pasaulyje sukuria iliuziją lyg tai būtų kažkokia "Terra incognita" - niekieno žemė, atvira agresorių grobiui. Nesuvokiama, kad šiai lietuvių tautos patrimonijai pasilikus Rusi-

jos dalimi būtų išrašytas mirties sprendimas visos tautos likimui. Karaliaučiaus uostas stiprėtų kaip keleto milijonų gyventojų komercinė ir militarinė bazė ir visi keliai iš milžiniško Rusijos užnugario, kaip koks naujas "Drang nach Westen", eitų per Lietuvos teritoriją. Kito kelio nėra. Ne tik industriniai ir militariniai transportai, bet gal ir palaidi motorizuoti turistai drauge su vagių, plėšikų ir žmogžudžių gaujomis veržtųsi per Lietuvą sukurdami neišsprendžiamas problemas ir niekad nesibaigiančius konfliktus su provokacine Rusija. Kaip ilgai Lietuva tvirtų tokią terionę? Kaip ilgai ir kuo tai baigtųsi?

Minint septyniasdešimt penkerių metų Mažosios Lietuvos Tilžės Akto sukaktį aiškiau negu bet kada matyti, kad to Akto įgyvendinimas tampriai siejasi su lietuvių tautos tolimesnės egzistencijos likimu. Ši lietuvių tautos patrimonija turi pereiti Lietuvos Respublikos kompetencijai kaip neatsikiriama jos dalis. Teisinimasis, kad, girdi, problema esanti per daug komplikuota ir "nereali" tik byloja apie tingų šalinimąsi nuo istorijos šiam laikotarpiui skirtų uždavinių. Šitai nefilosofavo mūsų tėvų ir senelių karta, dar beviltiškesnė aplinkybė žvelgdama į tų laikų klaidas Klaipėdos ir Vilniaus problemas. Susipratimas ir neatlaidus ryžtas surado kelius. Tų drąsių žygių "nerealumas" neužtemdė vizijos to meto tautos ir valstybės ateičiai neatidedamiems įsipareigojimams. Kokia būtų šių dienų Lietuva be tų prarastų miestų, kurių atgavimas daug kam atrodė "nerealus".

Stoka dėmesio Mažosios Lietuvos holokostinei tragedijai, o per ją ir visos lietuvių tautos į geopolitinius spąstus stumiamam likimui, neišvengiamai kelia klausimą, argi mūsų karta stokoja drąsos ir pramatymo semtis stiprybės dar iš visai nesenos praeities? Mažoji Lietuva ir jos kapuose besiliusintys ilgų amžių kovotojai ir bendro tautos gyvenimo kūrėjai šaukiasi atsakymo į jų didžią auką.

Algis A. Regis
Mažosios Lietuvos
Rezistencinio Sąjūdžio pirmininkas
Chicago, JAV

Užsienio investicijos į Lietuvą

1993 m. gruodžio 23 dieną Lietuvoje buvo įregistruotos 3172 bendrosios ir užsienio kapitalo įmonės, arba 3,56 procento visų įmonių registre registruotų Lietuvos įmonių. Tokius duomenis Eltai pateikė Ekonomikos ministerijos skaičiavimo centras.

76-ą pasaulio valstybių dalis bendrųjų įmonių įstatiniame kapitale sudaro 526 794 398 litas, arba 56,58 procento šių įmonių įstatinio kapitalo. Tame skaičiuje tiesiogiai į gamybą yra investuota 298 049 398 litai.

Daugiausia bendrųjų įmonių Lietuvoje yra įsteigta su partneriais iš Rusijos Federacijos - 883, Lenkijos - 532, Vokietijos - 494, JAV - 196, Turkme-

nistano - 180, Baltarusijos - 144. Kito kiau padėtis vertinant investicijų dydį. Šiuo aspektu pirmauja Didžioji Britanija - ji į Lietuvos ūkį yra investavusi 210 481 240 litų. Tai 35,2 proc. visų užsienio investicijų. 14,6 proc. sudaro Vokietijos investicijos, trečioje vietoje Rusija - 9,2 proc., toliau - Jungtinės Valstijos (7,6 proc.), Austrija ir Lenkija (po 6,1 proc.), Šveicarija (4,7 proc.), Latvija (3,4 proc.), Airija (2,1 proc.), Švedija (1,5 proc.), Kanada (1,3 proc.) ir t. t.

Europos Bendrijos šalių įdėtos lėšos sudaro 56,5 procento visų užsienio investicijų, NVS šalių - 9,9 procento, Baltijos valstybių - 3,7 procento.

Prieš pat Naujosios Lietuvos metus iš Lenkijos Bidošės vagonų remonto depo į Lietuvą grįžo trys seni vagonai. Pagal dizainerio Liudo Gedmino projektą jie dabar tvarka ryškiomis spalvomis ir, svarbiausia, tapo patogūs keleiviams, juose 54 vietos. Šiais metais iš Lenkijos grįš dar 40 suremontuotų vagonų.

Algirdo Sabaliausko (ELTA) nuotr.

Pareiškimas yra, bet kelias sudėtingas

Atkelta iš 1 psl.

į Europos tarptautinį bendradarbiavimą. Kalbėjome apie turizmą, bendrus jaunimo renginius, kultūrą, netgi apie transportą ir susisiekimo priemones. Baigiamąjį šio susitikimo dokumentą pasirašėme ir mudu su V. Plečkaičiu.

- Nelabai seniai vienoje spaudos konferencijoje Seimo rūmuose prof. V. Landsbergis pasakė: "Prieš kurį laiką mūsų valstybės vadovai jau buvo prabilę apie Kaliningrado srities demilitarizavimą, vartojo šią formulę. Dabar aš matau formulę apie karinės galios sumažinimą Kaliningrado srityje. Turbūt, gavo pastabų iš Maskvos ar panašiai, kad per daug apie demilitarizavimą nekalbėtų, arba padarė išvadas iš Rusijos generolų reagavimo, kurie labai kategoriškai atšovė, kad (apie tai) jokios kalbos negali būti". Ar tikrai Lietuvos politika dėl Kaliningrado keičiasi?

- Tai tipiškas p. V. Landsbergio pastarųjų mėnesių pareiškimas: visur kur ieškoti klastos, kurti baubą, įžiūrėti "Maskvos ranką ar lazda", piktus jos generolų kėslus. Tokiems pareiškimams nematau jokio pagrindo. Jo ir nėra. O Lietuvos poziciją šiuo klausimu, manau, aiškiausiai iš JT tribūnos išsakė Respublikos Prezidentas A. Brazauskas. Pamenate, jis pareiškė, kad ne tik Lietuvos, bet ir visų kaimyninių valstybių interesams būtų naudingiausia: palaipsniui demilitarizuoti Kaliningrado sritį, kurti ypatingą ekonominę zoną, pasitelkiant tam reikalui aktyvią tarptautinių organizacijų, visų pirma Europos Bendrijos, pagalbą. Tai labai rimtas, gerai pamatuotas, tikrąją Lietuvos poziciją išryškinantis požiūris. Šios nuostatos niekas nesirengia keisti.

- Kai kurie politikai gąsdina, kad karinis tranzitas iš Kaliningrado per Lietuvą gali sukomplicuoti Lietuvos stojimą į NATO. Jūsų nuomonė tuo klausimu.

- Matote, jau pats stojimas į NATO yra toks komplikutas, kad ši papildoma problema vargu ar gali jį dar labiau sukomplikuoti. Nereikia turėti iliuzijų ir į artėjimą prie NATO reikia žiūrėti labai blaiviai. Tai itin sudėtingas ir nelengvas procesas, nors ir labai geidžiamas. Už tai pasisakė mūsų parlamentas ir žymiai aiškiau - Respublikos Prezidentas, dar pernai rudenį parašęs du laiškus NATO generaliniam sekretoriui M. Vernerui ir pareiškęs, kad Lietuva yra pasirengusi ne tik bendradarbiauti su NATO, bet ir tapti jo nare. Šią savaitę Prezidentas parašė trečiąjį laišką ir paskelbė oficialų pareiškimą dėl Lietuvos narystės NATO.

Manau, jog Lietuvai nereikalingas tas šurmulys ir ažiotažas, tos nesveikos nuotaikos, kurias kelia ir kursto atskiri politikai, teigiantys, kad narystė NATO - artimiausios ateities dalykas. Kalba eina apie karines garantijas, o visiškai aišku, kad užpuolimo atveju tikėtis garantijų iš NATO - nerealu. Ir mes, ir mūsų kaimynai tokių garantijų ir nori, ir net reikalauja, bet NATO valstybės yra priešingos nuomonės. Jos su garantijomis neskuba. Ir suprantama dėl ko: jos pačios, deja, yra kupinos savų problemų ir labiausiai susirūpinusios savo pačių saugumu. Beje, p. V. Landsbergis ir V. Žirinovskio pergalę Rusijoje mėgina pavaizduoti kaip Lietuvos užsienio politikos fiasko. Tokiems teiginiams nėra jokio pagrindo. Dešimtosios opozicijos vadovas kalbėjo ir apie "neteisingą" Va-

karų užsienio politiką Rusijos atžvilgiu. Lietuva, atstovaudama savo nacionaliniams interesams, iš esmės vykde ir vykdo su Europos Bendrija ir Vakarais suderintą užsienio politiką Rusijos ir kitų valstybių atžvilgiu. O nemažai balsų parlamento rinkimuose gavęs V. Žirinovskis - tai dar toli gražu ne Rusijos valdovas. Be abejo, ne mažą nerimą jis kelia, verčia kai ką peržiūrėti, kai ką pakoreguoti. Taip pat ir mūsų požiūrį, mūsų veiksmus. Tačiau, kaip ir anksčiau, mūsų politika lieka orientuota į Briuselį, į Europos Bendrijos, Europos Sąjungos bendrai koordinuojamą politiką. Prezidentas A. Brazauskas reguliariai susitikinėja su EB, o taip pat NATO pasiuntiniais, žino jų požiūrį.

Karinis tranzitas iš Kaliningrado, be abejo, yra rimta problema, bet dėl jos kol kas reikia ne tuščiai samprotuoti ir kalbėti, o rengti rimtą koncepciją, rimtą poziciją ir su tarptautinių organizacijų pagalba siekti ją įgyvendinti. Pirmiausia derėtų išklausti savų ir užsienio kompetentingų ekspertų nuomonę, o tada ką nors teigti. Tai turėtų įsisamontinti ir kai kurie mūsų politikai, ypač "aiškiaregiai" iš opozicijos, keliantys paniką savo "nuojautomis" apie Lietuvos "pardavimą" bei "išdavimą". Nenorime tapti tuo neišmanėliu piemenuku, kuris, keletą kartų pagąsdinęs savo kaimynus neva jo avis užpuolusiu vilku, tikrai užkluptas vilko nesulaukę jų pagalbos.

- Įdomu būtų išgirsti platesnę informaciją iš Norvegijos, kur Jums teko susitikti su NATO pareigūnais.

- Tai buvo tikrai įdomūs susitikimai. Su NATO šiaurės grupuotės, kurioje įeina Norvegija, Danija, Didžioji Britanija, Šiaurės Vokietija, vadovybe. Anksčiau jos priešininkais buvo Varšuvos pakto valstybės - Lenkijos šiaurė, Kaliningrado sritis, Baltijos kraštai. Dabar tai ne priešininkai, o bendradarbiai ir partneriai, todėl NATO generolai ir karininkai labai įdomiai dėstė perspektyvas, kaip toliau bendradarbiauti su Baltijos kraštais, su Lenkija, su Rusija, kokiais principais bus sudarinėjamos sutartys. Dabar kalbant apie NATO madinga pamiršti, kad tai 16 valstybių organizacija, daugelį metų labai sėkmingai dirbanti. O jos veikla nepaprastai sudėtinga: visi sprendimai priimami konsensuso principu, vieningai visiems susitarus. Kaip pabrėžė NATO generolai, NATO juda lėčiausio nario greičiu, kadangi net mažiautė šalis, pavyzdžiui, Liuksemburgas, gali blokuoti "didžiųjų" sprendimus, stabdyti jų veiksmingumą. Todėl organizacija tokia atsargi plečiant NATO narystę, nors bendradarbiauti labai linkusi. Generolai daug kalbėjo apie kontaktus su mūsų kariškiais, kai buvo aptariami konkretūs planai, kaip tą bendradarbiavimą patvirtinti ir gerinti. Antra vertus, generolai iš Kolsaso (Oslo priemiestis, kur įsikūrusi Šiaurės grupuotės buveinė) pabrėžė savo nepalaužiamą norą bendradarbiauti su demokratijos kelių žengiančia Rusija ir visiškai nenorą, kad Europa vėl būtų suskaldyta į blokus, izoliuojančius Rusiją. Teikiant garantijas kitoms valstybėms, negali būti aplenkta ir Rusija. Žinoma, ji neturėtų veto teisės, negalėtų spręsti, ką priimti į NATO, o ko - ne. Klausydamas jų kalbų, susidariau nuomonę, kad greičiausiai prie NATO mes priartėsime per Europos Bendriją, Europos Sąjungą. Tai pati tikroji Lietuvos galimybė. Lietuva ga-

vo puikią progą pasirašyti sutartį dėl laisvosios prekybos su Europos Bendrija, dėl asocijuotos narystės artimiausiu metu, o Europos Bendrija, kaip žinia, turi savo gynybinę organizaciją - Vakarų Europos Sąjungą, kuri, be abejo, kooperuojasi su NATO. Tuo būdu mes įgyisime galimybę kuo greičiau tapti asocijuota Vakarų Europos Sąjungos nare. Vis dėl to, mano galva, kelias mūsų laukia ilgas ir sudėtingas.

Dar viena įdomi Kolsaso pokalbių mintis: jo dalyviai primygtinai kartojė, kad didžiausia mūsų garantija - pinigai, investicijos, kooperacija su Vakarais. Pasiekę laimėjimų šioje srityje, žymiai padidintume ir savo saugumą. Tik dialogas ir geri santykiai su kaimynais, sakė jie, priartins mus prie NATO. Be abejo, jie žino, kad mūsų kaimynai - ne tik Baltijos valstybės, bet ir Rusija, Lenkija, Baltarusija.

Teko dar kalbėtis su Norvegijos užsienio reikalų ministerijos aukštais pareigūnais, grįždamas užsukau į Boną. Tiek Norvegijoje, tiek Vokietijoje, susitikęs su Federalinio prezidento ir Kanclerio tarnybos pareigūnais, supratau, kad juos be galo domina įvykiai Rusijoje, nerimą kelia V. Žirinovskio pergalė. Mums visur buvo patariama: eikite į NATO žingsnis po žingsnio, mažindami propagandinį triukšmą ir siekdami konkretaus rezultato. Ir Oslo, ir Bonoje nuolatos buvo pabrėžiama: naujoji NATO sandara, kuri jau kristalizuoja, niekada nebus nukreipta prieš besiformuojančią Rusiją. Ryšium su Žirinovskio pergale Vakarai koreguos ir savo požiūrį, ir savo veiksmus, bet jie niekada nesiliaus rėmę demokratinę Rusijos jėgų, skatinančių ir remiančių reformas. Ir neleis įsigaleiti ten radikalams nacionalistams, kurių, deja, nestinga ir Lietuvai. Tai gyvybingiausias jūr ir mūsų tikslas.

- Sausio 27 d. Prezidentas A. Brazauskas lankysis Briuselyje. Su kokiomis mintimis jis vyks į pasimatymą su NATO?

- Tai bus pirmasis mūsų valstybės vadovo vizitas į NATO sostinę. Jis vyks po aukščiausio lygio susitikimo sausio 10-11 dienomis, kur bus sprendžiami NATO plėtros klausimai. To sprendimo kontūrai ryškėja jau dabar. Matyt, bendrais žodžiais bus pritarta JAV iniciatyvai "Partnerystė taikai" ir pasiūlyta ją įgyvendinti visoms šalims, nieko konkrečiai neįvardijant. Nenurodant tikslių terminų.

Prezidento A. Brazausko laukia nelengva misija: gauti maksimalias, šiuo laiku įmanomas garantijas, priartėti prie dar konkretnių sprendimų. Nemažiau svarbus Prezidento uždavinys - pademonstruoti ir NATO, ir Europos Bendrijai bei Sąjungos vadovybei pragmatinę, realistinę Lietuvos užsienio politiką, kuri nėra nukreipta prieš jokią šalį, juo labiau prieš kaimyninę valstybę, politiką, iš esmės atliepančią besivienijančios Europos idėjai ir įvaidžiui. Mano nuomone, pastaruoju metu, eidama šiuo keliu, Lietuva pasiekė nemažą laimėjimą. Tai palankiai įvertino ir Europos, ir Amerikos žemynų valstybės. Manau, kad įtikinamai pateikus šią politiką, kuri jau veikia ir duoda rezultatų, Lietuvos galimybės suartėti su Europos Bendrija, o tuo pačiu ir su NATO, žymiai padidės. Ir bus žengtas dar vienas konkretus žingsnis į priekį.

- Ačiū už pokalbį.

Kalbėjosi Petras Keidošius

Svarstys diplomatinį pastatų grąžinimą

Sausio 4 dieną Maskvoje susitiko Lietuvos užsienio reikalų ministro pirmininkas pavaduotojas A. Januška ir Rusijos UR ministro pavaduotojai B. Pastuchovas bei S. Krymovas. Pasak šaltinių Rusijos URM, vienas pagrindinių derybų klausimų - Rusijos diplomatinės atstovybės Lietuvoje darbo sąlygos. Interfax agentūra pranešė, jog aukštąs Rusijos URM pareigūnas pareiškė, kad Rusijos ambasada Vilniuje dirba tokiu darbu nelabai tinkan-

čiose patalpose, o Lietuvos ambasada Maskvoje tuo tarpu užima "daugiau kaip 10 tūkstančių kvadratinį metrų keliuose pastatuose" (Lietuvos atstovai patikslino, kad 6 tūkst. kv. m). Diplomatas taip pat pareiškė, jog Rusija yra pasirengusi svarstyti Lietuvos diplomatinę atstovybę Lietuvoje darbo sąlygas. Interfax agentūra pranešė, jog aukštąs Rusijos URM pareigūnas pareiškė, kad Rusijos ambasada Vilniuje dirba tokiu darbu nelabai tinkan-

kime pas B. Pastuchovą svarstyti Lietuvos ambasados priklausantių pastatų Maskvoje ir iki 1940 metų Lietuvai priklausiusių diplomatinį atstovybių Romoje ir Paryžiuje klausimai.

"Lietuvos rytas" taip pat rašo, kad Lietuvos užsienio reikalų ministro pavaduotojas A. Januška, vertindamas pirmąjį susitikimą, pavadino jį konstruktyviu ir pozityviu. Pasak jo, derybos bus pratęstos artimiausiu metu.

1993-ųjų "Metų žmogus" ir svarbiausias įvykis

Antri metai iš eilės "Lietuvos ryto" užsakymu "Baltijos tyrimų" viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų kompanija gruodžio mėnesį (1993 12 10 - 19) tyrė suaugusių Lietuvos gyventojų (vyresnių nei 15 metų) nuomonę šiais klausimais. Tyrimų rezultatus "Lietuvos rytas" paskelbė paskutinę praėjusių metų dieną. Pažymima, jog palyginus 1993 m. ir užpraėjusių metų atsakymus galima pastebėti, kad Lietuvos žmonės tapo šiek tiek mažiau politizuoti. Nors politikai tarp populiariausių žmonių ir užima pagrindinę vietą, žmonės vėl svarbios ir kitos gyvenimo sritys - kultūra, sportas, menas.

Praėję metai kaip reta buvo gausūs svarbių įvykių. Tad įdomu, kas Lietuvos žmonėms atrodo svarbiausia.

1. "Metų žmogus".

Apibendrinus 1003 Lietuvos gyventojų atsakymus, matyti, kad:

- iš viso buvo paminėti 68 asmenys; iš jų - 35 politikai;
- Lietuvos žmonės "Metų žmogumi" Lietuvoje pavadino 4 sportininkus, 5 dvasiškius, 7 masinių informacijos priemonių atstovus, 13 kultūros ir meno veikėjus.

22 proc. Lietuvos gyventojų negalėjo nurodyti žmogaus, kurį pavadintų "Metų žmogumi", o dar 4 proc. sakė, kad Lietuvoje tokio nėra.

Dažniausiai buvo nurodomi politikai: jų pavardės paminėtos 65 proc. atsakymų; kultūros ir masinių informacijos priemonių atstovus paminėjo 5 proc. atsakiusių; sportininkų pavardės paminėtos 3 proc. atsakymų.

Kas yra Lietuvos "Metų žmogus"? Lietuvos gyventojų nuomone, tai:

1. A. Brazauskas 31 proc.
2. V. Landsbergis 9 proc.
3. E. Bičkauskas 6 proc.
4. G. Vagnorius 3 proc.
5. K. Antanavičius 3 proc.
6. A. Šleževičius 3 proc.
7. S. Lozoraitis 2 proc.
8. A. Valinskas (pramoginių televizijos laidų vedėjas - ELR) 2 proc.
9. R. Ozolas 2 proc.

10-11. Š. Marčiulionis 1 proc.

A. Sabonis 1 proc.

2. O kokius 1993 metų Lietuvos įvykius žmonės laiko svarbiausiais?

1. Lito įvedimą 26 proc.
2. Rusijos kariuomenės išvedimą 22 proc.
3. Popiežiaus apsilankymą Lietuvoje 17 proc.
4. Prezidento rinkimus 16 proc.
5. V. Lingio nužudymą 2 proc.

Šiuo klausimu 14 proc. Lietuvos gyventojų neturėjo nuomonės.

3. Kokius 1993-ųjų įvykius pasaulyje Lietuvos žmonės laiko svarbiausiais?

1. Spalio mėnesio įvykius Rusijoje 29 proc.
2. Karą buvusioje Jugoslavijoje 6 proc.
3. Rinkimus Rusijoje 4 proc.
4. Popiežiaus apsilankymą Baltijos šalyse 2 proc.
5. B. Clintono inauguraciją JAV prezidentu 2 proc.
6. Rusijos kariuomenės išvedimą iš Lietuvos 2 proc.

Šiuo klausimu nuomonės neturėjo net 52 proc. gyventojų.

"Lietuvos aidas" paskutinę praėjusių metų dieną pranešė, kad 1993-ųjų populiariausias žmogus buvo renkamas Žemaitijos sostinėje. Metų žmogumi Telšiuose pripažintas žemaičių vyskupas Antanas Vaičius. Ta proga jį pasveikino konkurso rengėjai - "Kaltuvotos Žemaitijos" laikraščio redakcijos žurnalistas ir įteikė iš žalvario išlietą vardinį medalį su vyskupo Motiejaus Valančiaus atvaizdu. Jo Ekscelencija maloniai priėmė šį įvertinimą ir pažadėjo, kad aukosis žmonėms, Žemaitijos kraštui ir visai Lietuvai.

"Lietuvos aidas" taip pat pranešė, kad populiariausias 1993 metų šiaurinėje Lietuvos dalyje pripažintas Švenčiausios Mergelės Marijos Nekaltojo prasiidėjimo parapijos klebonas Alvydas Vainoras.

Pateikdamas informaciją apie kitas nesenas apklausas savitrašis "Am-

žius" konstatuoja, jog jų duomenys prieštarauja. Antai pernai gruodžio 24 d. "Lietuvos rytas" paskelbė Radijo ir televizijos sociologinių tyrimų skyriaus apklausų apie Lietuvos žmonių nuotakas 1993 metais rezultatus. Pateikti apklausų duomenys apie Lietuvos valdžią apskritai, apie Vyriausybę, Seimą, savivaldybes, Prezidento valdžią rodo, kad žmonių, palankiai atsiliepiantių apie šias institucijas, per metus sumažėjo 2,5-5 karto. Jeigu metų pradžioje įvairias valdžios institucijas (išskyrus savivaldybes) palankiai vertino nuo 38 iki 45 proc. šalies gyventojų, tai lapkričio mėnesį palankiai vertinančių sumažėjo iki 5-10 proc. Lapkričio mėnesį aukščiausią reitingą vis dar išlaikė Prezidento valdžia - ją palankiai vertino 22 proc., nepalankiai - 30 proc. apklaustųjų. Apie Seimo darbą palankiai atsiliepė tik 5 proc. (sausio mėnesį apie 38 proc.). Šis procentas apytikriai atitinka tuo pat metu vykusiuose rinkimuose Kairiųjų sąjunga LDDP atstovų surinktą balsų skaičių. Tačiau atsakydami į klausimą, kurią Seimo grupę palaiko, dauguma respondentų išreiškė gerokai kitokią nuomonę: daugumą (LDDP) palaiko apie 23 proc., opoziciją (Sąjunga) - apie 16 proc.

Dar kitokie "Baltijos tyrimų" apklausų rezultatai paskelbti "Respublikoje". LDDP populiarumas gruodžio pradžioje buvo 21 proc. (sausio mėnesį - 38 proc.), lapkričio mėnesį Seimu pasitikėjo 34 proc. (nepasitikėjo 56 proc.), Prezidento valdžią pasitikėjo 60 proc. (nepasitikėjo 34 proc.).

Taigi išeina taip: lapkričio mėnesį LDDP populiarumas 21 proc., LDDP daugumą Seime palaiko 23 proc., tačiau tuo pat metu palankių nuomonę apie Seimą išreiškia 5,2 proc., o rinkimuose už LDDP atstovus balsuoja 3,9 proc. šalies gyventojų. Kaip sociologai turėtų formuluoti klausimus, kad sužinotume tikrąją tautiečių nuomonę apie šalies politinį gyvenimą, klausia "Amžius".

Alytaus rajono Miroslavo kultūros namuose "verda" gyvenimas. Energingos direktorės Almos Pervinytės entuziazmo dėka čia veikia vaikų dramos būrelis, kuriam ji pati vadovauja, taip pat suaugusiųjų ir vaikų chorai, vyrų ansamblis, religinės muzikos ansamblis ir t.t.

Saviveikloje dalyvauja daugiau kaip 70 Miroslavo apylinkės gyventojų. Gedimino Svitojaus (ELTA) nuotraukoje: Alma Pervinytė su mažaisiais aktoriais.

"Lietuvos rytas" - tarp didžiausių Europos dienraščių

Kaip pranešė ELTA, Naujųjų metų pradžioje padidėjo trijų labiausiai Lietuvoje skaitomų dienraščių tiražai: "Respublikos" - 11,5 tūkstančių, "Lietuvos ryto" - 6,7 tūkstančių, "Lietuvos aidas" - 4,2 tūkstančių. "Tiesos" tiražas sumažėjo 4,9 tūkstančių.

Šių dienraščių pirmieji numeriai šiais metais (sausio 4 d.) išėjo tokiais tiražais: "Lietuvos rytas" - 111100, "Respublika" - 81600, "Lietuvos aidas" - 60400, "Tiesa" - 29600 egz.

Kaip ir pernai, "Lietuvos rytas" ir toliau lieka vienintelis visai šaliai skirtas šimtatūkstantiniu tiražu leidžiamas dienraštis.

Duomenis ELTA paskelbė pagal nurodytus tiražus atitinkamuose minėtų laikraščių numeriuose bei informaciją, gautą iš "Tiesos" redakcijos.

"Lietuvos ryto" redakcija pranešė gavusi Tarptautinės leidėjų asociacijos biuletenį, kuriame pateiktas dviejų šimtų penkiasdešimties didžiausių Europos dienraščių sąrašas. Jame 102-uju įrašytas vienintelis Lietuvos dienraštis "Lietuvos rytas".

Tiesa, minėtame leidinyje nurodytas 1991 m. "Lietuvos ryto" tiražas, tačiau ir šiuo metų 111 tūkstančių egzempliorių didžiausias Lietuvos dienraštis patektų į šį Europos sąrašą.

Be to, iš Baltijos valstybių tarp 250 didžiausių dienraščių pateko Latvijos "Diena".

Sąrašo priekyje - "Trud" (Rusija), turėjęs per 10 milijonų egzempliorių tiražą. Antroje vietoje - "Bild" (Vokietija) - 4,5 mln., trečioje - "The Sun" (Didžioji Britanija) - 3,5 mln. egzempliorių.

SEPTYNIOS DIENOS

Pradžiai būtų gana bent paliaubu

"Lietuvos rytas" 01 04 pirmajame šių metų numeryje spausdina filosofinių apmąstymų kupiną Romualdo Ozolo straipsnį "Kada pagaliau sugrįšim savojon Lietuvon?".

"Praėjusių metų pabaigoje jautėsi beveik apokaliptiškas pasimetimas. Tad pirmiausia - tikras jis ar susigalvotas? Beveik tikras. Ir tai reikia pripažinti - dar blogiau. Tai rodo: mūsų sąsąsų su politine nebūtimi bamba-gyslė jau nutrūko, bet gyvenimo oro mes dar neįkvėpėm. Lietuva 1993-aisiais politiškai buvo jau gimusi, bet dar negyveno. Tai buvo todėl, kad turėdama visus valstybingumo atributus, Lietuva gyveno tik kaip valstybės institucijos, bet ne kaip valstybė, o šitai buvo dėl to, kad ir tose institucijose ir visoje Lietuvoje gyveno atskiri žmonės, bet ne visuomenė. Visuomenės dar nebuvo. Ar pradės ji formuotis Lietuvoje - toks vienas iš pačių lemiamiausių 1994 metų mums iškeliama klausimų. Teigiamai ar bent nesigalvoti atsakyti į jį dar sunku: mat nesimai jms teigiamai spręsti nusiteikę. Aišku tik: įveiksim jį tik tuo atveju, jeigu išspręsim pozicijos - opozicijos problemą... Šiandien pozicijos ir opozicijos prieštara pasiekė tokį kolektyvinio susipriešinimo laipsnį, kad sąlyčio taškų beveik nebėlika". R. Ozolas siūlo prisiminti "(k) jau Atgimimo metais neblogai buvome supratę, kad mūsų būties žemiškoji vieta yra Lietuva, ir paskelbti pilietinę Taiką. Ar bent paliaubas. Pradžiai būtų gana".

Atgal?..

Traukiniai iš Vakarų važiuos aplenkdami mūsų šalį - šią žinią paskelbė

daugelis Lietuvos laikraščių.

"Lietuvos aidas" 01 04 straipsnyje "Leidžiasi "geležinė uždanga": rašo: "Nuo vasario 1 d. aplinkiniams, kad ir tolimesniais keliais katinama nukreipti traukinius Sankt Peterburgas-Berlynas bei Sankt Peterburgas-Varsuvą. Taigi per Lietuvą į Vakarus kursuos mažiau traukinių negu... sovietmečiu". Pažymima, kad artimiausiu metu nėra pagrindo laukti Vokietijos traukinių. "Užuot tapę tiltu Vakarai-Rytai, daromės šalimi, kurią tenka lenkti. Tokių būgštavimų ne kartą yra pareiškę kompetentingi Vokietijos asmenys. Viena priežasčių - situacija Lietuvos pasienyje, bloškianti mus atgal už geležinės uždangos. Traukiniai čia stoviniuoja valandomis, nepaisoma tvarkaraščių, keleivių interesų. Tai, kas vyksta pasienyje, tolygu žemės drebėjimui, - pasakė Eltai "Lietuvos geležinkelininkų" generalinis direktorius Algirdas Klieris. - Iš tarptautinių traukinių grafiko beliko skuteliai. Vien tik gruodį - daugiausia dėl kontrolės tarnybų kaltės - vėlavo daugiau kaip... tūkstantis Lietuvos sienas kirtusių traukinių. Laikraštyje pažymima taip pat, kad Lietuvoje tuštėja viešbučiai, smunka tikrasis turizmas, trūkinėja ekonominiai saitai.

Teisybės triumfas ar tik atpirkimo ožys?

"R. Visokavičius - į teisiųjų suolą" - tokiu straipsniu tituluojame puslapyje "Respublika" įžengę į Naujus metus.

"Gruodžio 30-ąją Vilniaus miesto prokuratūros Organizuoju nusikal-timų ir korupcijos tyrimo skyriaus tardytojas G. Jasaitis baigė tirti baudžiamąją bylą, kurioje piktnaudžiavimu tarnybine padėtimi pagal Lietuvos Respublikos BK 177 str. 1 dalį apkaltintas buvęs Lietuvos banko

valdybos pirmininkas R. Visokavičius. Jau parašyta kaltinamoji išvada, ji pateikta tvirtinti miesto prokuratūros vadovams... R. Visokavičiui gresia 3 metai laisvės atėmimo arba piniginių bauda. Be to, jam gali būti uždrausta ateityje užimti atsakingas pareigas valstybės tarnyboje. R. Visokavičius kaltinamas padaręs didžiulę žalą valstybės interesams, savanaudiškais tikslais 20 mln. litų, vadovaudamas Lietuvos bankui, pervežęs į "Litimpeks banką". Įstaigoje, kurioje iki šiol akcijų turi, svarbius postus užima R. Visokavičiaus giminių. Straipsnyje teigiama, kad pono R. Visokavičiaus įtikinėjimai, jog 20 mln. kreditas "Litimpeks" geradarystė Lietuvos žemės ūkiui - "yra nieko verti".

"Lietuvos aidas" 01 06 pranešė, kad Vilniaus miesto prokurorui R. Grockiiui kaltinamosios išvados dėl buvusio Lietuvos banko valdytojo R. Visokavičiaus baudžiamosios bylos jam taip ir neteko tvirtinti. Generalinė prokuratūra vadovė nutarė ją atiduoti nagrinėti ne į Vilniaus miesto antrąjį teismą, o tiesiai į Aukščiausiąjį Teismą. Vadinasi, sakė R. Grockis, pats generalinis prokuroras A. Paulauskas ir turėjo palaiminti kaltinamąją išvadą. R. Grockis atmetė R. Visokavičiaus advokato K. Lipeikos gruodžio 27 d. rašytą skundą, kuriame advokatas prašė nutraukti baudžiamąją bylą.

Seimo opozicijos spaudos atstovės komentaras

"Lietuvos aide" 1993 12 30 Seimo opozicijos spaudos atstovė R. Rastauskienė komentuoja "Tiesoje" išspausdintą užsienio reikalų ministro P. Gylio interviu, apie kurį "EL" informavo praėjusiame numeryje.

"Dėl jo turinio esu įgaliota pranešti, kad ten daug netiesos. Rugpjūčio 18 interpelijacijos užsienio reikalų ministrui aiškinimas kaip opozicijos

noro padaryti operaciją ir grįžti į valdžią niekuo nepagrįstas. Paties ministro prieštaringos užuominos, neva Seimo opozicijos norėta "versti valdžią" išėjus Rusijos kariuomenei, ir čia pat atvirkščiai - neva norėta, kad kariuomenė neišeitų, stokoja elementarios logikos. Juk interpelijacija - tai siūlymas ministrui atsistatydinti arba jį atstatydinti, jeigu Seimas, premjeras arba Prezidentas būtų atkreipę dėmesį į labai rimtus prie-kaištus. Tapatindamas savo diplomatinę karjerą su "valdžios nuvertimu", p. Gylys pernelyg padidino LDDP ir Lietuvos problemą.

Visai iškreiptai p. Gylys nušvietė V. Landsbergio poziciją dėl žalos atlyginimo. Opozicija ir beveik visa spauda, išskyrus gal "Tiesą", tada rūpinosi, kad URM ar J. Paleckis nesu-tiktų su Rusijos reikalavimais naujuose dokumentuose visai neminėti žalos dėl okupacijos atlyginimo; bet atlyginimo dydį svarstyti buvo netikslinga, ne veltui pati Rusija to ėmėsi ir tuo propagandiskai naudo-josi, o Lietuvos URM nesugebėjo ar nenorėjo to neutralizuoti."

Išgelbėjo laivą

Apie tai praneša "Vakarinės nau-jienos" 01 05.

Gruodžio 23 d. apie 20.30 val., žuklaudamas Baltijos jūroje, ties Juodkrante ant sekumos užplaukė žuvininkystės bendrovės "Baltija" laivas MZTG-1044. Jį ištraukti su-gėbė Karinių jūrų pajėgų flotilės HML-41 "Vėtros" karo laivo igula. Kariai sunkiai dirbo tris dienas ir naktis. Ypač sunku flotilės kariams jūrininkams buvo Kūčių vakarą ir šv. Kalėdų naktį, kai reikėjo tempti lynus. Dėl mažo gylio buksyrais prie avarinio laivo galėjo priartėti tik per 450-500 metrų nuotolį. Todėl vedlynis du kartus trūko. Lynais laivo nepavyko ištraukti. Buvo nutarta iš-plauti gruntą ir palaipsniui tempti.

Pirmą kartą Lietuvos karinio lai-vyno istorijoje buvo sėkmingai įvykdyta tokia gelbėjimo operacija.

Ne visi gimę bizniui

Neseniai pradėtas leisti visuome-nės, ekonomikos, kultūros, politikos savaitraštis "Vilniaus Tribūna" pas-kutiniajame senųjų metų numeryje (15) išspausdino rašytojos Vytutės Žilinskaitės interviu, kuriame senieji metai palydimi nelabai linksma gaida.

"Tik va, kas mane liūdina: vi-suomenei įteigiama, jog tas, kuris menkai uždirba, yra pats kaltas, nevykėlis. Juk ne visi gimę bizniui! Yra ramių, kruopščių žmonių, ypač mokslininkų, pedagogų. Savo srityje jie kalnus nuverstę, išsivysčiusiose valstybėse ant jų laikosi fun-damentalūs laimėjimai, bendra ge-rovė ir kultūra.

O mūsųose jie tiesiog žlugdomi, žeminami, jiems begėdiškai atima-ma galimybė augti ir auginti naują. Kai nelieka rimtos atsvaros komercijai - svarstykklės labai pavojingai nuknemba vienon pusėn. Reikėtų pasakyti tiesiai: netikusi yra val-stybės politika kultūros, mokslo ir švietimo atžvilgiu. Kai valdininkai pampsta, o mokytojai skursta - mi-nistrų kabinetas turėtų atsistatydinti". Rašytoja toliau atkreipia dėmesį į naujai kepmą obskurantizmą (sakykime, savotišką pakaitalą nor-maliai švietimo sistemai - aut.): "Horoskopai ir astrologų prana-systės pilasi dabar kaip iš kiauro rago. Patiklių žmonių mulkinimas, ir tiek. Kartais net pavojingas, para-lyžuojantis valią. Gal ir būta tikrų žinovų, tik nieko bendra su jais ne-turi tie, kurie pranašiskai šūkauja dabar." Baigdama interviu rašytoja laikraščio skaitytojams palinkėjo "škaidrių, taurių būsimųjų 365 dienų!".

V. Dimas

K. Donelaičio "Metų" vertėjui į švedų kalbą 80 metų

Prof. dr. Lennart'o Kjellberg'o jubiliejui

Su prof. dr. L. Kjellberg'u susipažinau 1993 metų rugsėjo mėnesį, kai aš atvažiavau į Upsalos universiteto biblioteką stažuotis su Švedijos instituto stipendija. Bibliotekos darbuotojai žino, kad profesorius yra gyvenęs Lietuvoje, dėstęs Kauno ir Vilniaus universitetuose švedų kalbą. Jubilatas man sakė, kad jam 80 metų, tačiau bevartydama Upsalos universiteto katalogą, kuriame smulkiai surašytos dėstytojų ir profesorių pavardės, vardai, jų gimimo datos ir dėstomas kursas, aš pastebėjau, kad jubiliejus dar nepraejęs. Sukrutau rinkti medžiagą apie jubiliatą. Visų pirma peržiūrėjau katalogus, sužinojau, kokius darbus jis yra padaręs: ką parašęs, ką išvertęs, ką parengęs spaudai. Čia man labai padėjo p. K. J. Čeginskas, prieš keiliolika metų su žmona este Ebba dirbęs kartu su Jubilatu universiteto bibliotekoje, kuri vadinama *Carolina rediviva*. Paskui išdrišau paklausti Jubilato apie jo garbingos sukakties datą, pasakiau, kad noriu apie jį parašyti straipsnį. Jis mielai su manimi pasidalino išpūdziais apie gyvenimą Lietuvoje, pakvietė į savo namus. Čia aš galėjau pamatyti tą aplinką, kuri jį įkvėpė tokiu kūrybingam darbui.

Kol laukėme užverdančios kavos, Profesorius parodė man savo biblioteką. Atskiroje lentynoje stovi jo paties knygos. Pradėjome nuo jo išverstų K. Donelaičio "Metų". Švediškas pavadinimas "Årstiderna" ("Metų laikai"), ši knyga meniškai apipavidalinta. Ji dedikuota vertėjo mirusios žmonos atminimui. Dedicacija išvertus skamba taip: "Skiriu Anos-Mari ir laimingų dienų Lietuvoje karo šešėlyje atminimui". Viena iš švedų kalbos pasakytų lankytojų buvo Rimutė Jablonaitė (vėliau Rimantienė). Profesorius sakė, kad jinai aplankė jį 1992 m. ir atvežė jam dovanų į lietuvių kalbą išverstą švedų rašytojos S. Lagerlöf knyga "Gösta Berlingas".

Kai paklausiau Jubilato, kaip sekėsi "Metus" versti į švedų kalbą, kokie buvo sunkumai, kas padėjo, tai jis sureagavo labai jautriai: "Kaip aš nepakankamai gerai mokėdamas lietuvių kalbą drįsau versti "Metus"? Galiu apsiginti taip: juk "Odisejos" vertėjas kažin ar gali kalbėti Homero kalba. Juk K. Donelaičio poemos labai geri komentarai. Hegzametras nesudaro sunkumų: švedų literatūroje tai tradicinis eiliavimo būdas. Lietuvių kalba labai turtinga. Ji turi daug žodžių gamtai aprašyti ir mažiųjų formų (-elė, -ėlė, -užė ir kt.); tai labai sunku išversti."

Šis leidinys įdomus tuo, kad iliustracijos paimtos iš Olaus Magnus knygos "Historia om de nordiska folken", išleista 1955 m. Čia grafiškos darbuose randame pavaizduotus įvairius valstiečių darbus: rugių pjovimą su pjautuvais, medaus kopinėjimą, kopūstų raugimą ir pan. Tomis iliustracijomis buvo papuošti straipsniai ir recenzijos, išspausdinti įvairiuose leidiniuose, kuriuose ir buvo skaitytojams pristatytas "Renesanso" leidyklos 1991 m. išleistas "Metų" vertimas į švedų kalbą.

Apie Lietuvą Jubilatas yra rašęs švedų laikraščiuose. Namo parsinešiau tokių straipsnių kopijas: "Problemet Litauen", išspausdinto "Dagens Nyheter" ("Dienos naujienos") 1941 m. gegužės 7 d. ir dviejų mažų straipsnelių, kuriuose jis 1992 m. atitaisė žurnalistų padarytus netikslumus (apie lietuvišką midų ir apie šv. Kazimiero karstą Vilniaus katedroje). Profesorius sakė, kad per *Carolina rediviva* jis išsiuntė du "Metų" vertimo egzempliorius: vieną Vytauto Didžiojo universitetui Kaune, kitą - Nacionalinei M. Mažvydo bibliotekai. Beje, šioje bibliotekoje iš dovanotų kopijų ir paties Jubilato ranka parašytų atsakymų į klausimus sudarysime jo fondą. Čia bus ir dalies recenzijų kopijos.

Profesorius bute gražu kaip muziejuje: čia yra ir paveikslų, ir senų žemėlapių, ir knygų, ir židinių. Mane labai sujaudino ant kabineto sienos kabantis du A. Mickevičiaus portretai. Viename jis jaunas, kitame vyresnis, matyt, Paryžiaus laikų. Prisiminiau, kad ir aš turiu namuose poeto biustą (atvažiavusi draugė iš Tauragės pasakė: "Gražus tas tavo Adomas"). Ir vis dėlto pagalvojau: "O mes, vilniečiai, ir apskritai Lietuvos žmonės ar įstengiami mylėti Adomą taip, kaip Jubilatas, gyvendamas toli nuo jo gimtųjų vietų?" Kaip pastebėjau vienas "Metų" vertimo recenzentas, profesorius gyvena senąja Lietuva.

Tai įrodo ir Jubilato parašyta knyga "Adam Mickiewicz" (Lundas, 1981 m.). Čia daug rasime apie Lietuvą, apie poeto gyvenimą Kaune, apie poemą "Gražina". Įdėta 1822 m. Vilniuje išleistos knygos "Poezye Adama Mickiewicza" antraštinio lapo faksimilė, išverstas sonetas "Akermano stepės". Knygos egzempliorių autorius yra nusiuntęs į Vilnių.

Jubilatas yra sudaręs keletą rusų ir lenkų literatūros antologijų, parašęs įdomių knygų apie klasikinę rusų ir lenkų literatūrą randamus dalykus: terminus, herbų, karalius, carus ir kunigaikščius. Visų čia nesuminėsim. Didžiausias jo nuopelnas - tai A. Mickevičiaus poemos "Ponas Tadas" vertimas į švedų kalbą, išleistas 1987 m. Iš viso buvo trys "Pono Tado" vertimai - pirmąjį atliko garsus švedų slavistas prof. J. A. Jensenas, antrąjį - E. Weer (pavadinimas "Pan Tadeusz", Stokholmas, 1926. Šią knygą turi ir Jubilatas). Prof. dr. L. Kjellberg'o vertimas vadinasi "Herr Tadeusz", jis sueiliuotas hegzametru. Štai kaip skamba pirmosios eilutės:

O Litauen mitt fadersland! Du är liksom hälsan, endast den som har mist dig förstar hur högt du bör skattas.

Beveik pusantro šimto autorių kuria naujus vadovėlius Lietuvos mokyklai

Atviros Lietuvos fondas paskyrė pirmąsias stipendijas projekto "Švietimas Lietuvos ateitį" naujų vadovėlių konkurso dalyviams. Pernai rudens paskelbtam naujų vadovėlių, mokyklos programų ir priemonių konkursui iš viso buvo pateikta daugiau kaip keturi šimtai paraiškų. Vertinimo komisija atrinko šimtą keturiasdešimt šešias, kurių autoriams ir paskirtos trijų mėnesių stipendijos, vadinamos grantais. Jų dydis - nuo 300 iki 600 litų per mėnesį.

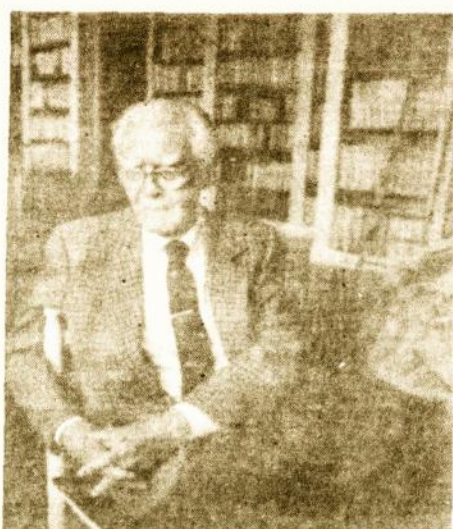
Iki kovo vidurio stipendiatai turi parašyti ir pristatyti Atviros Lietuvos fondui pirmąją vadovėlio dalį. Kovo 15-ąją prasidės trečiasis konkurso

turas, kurio laimėtojams fondas skirs stipendijas dvigubai ilgesniam laikui - šešiems mėnesiams. Po pusės metų autoriai turės pateikti baigtą rankraštį.

Konkurse, kurio vienas iš tikslų buvo paskatinti Lietuvos šviesuomenę įsijungti į mokyklos atnaujinimo darbą, dalyvavo nemažai žinomų rašytojų, filosofų, mokslininkų, menininkų. Beveik trečdalis konkurso dalyvių yra mokytojai. Tarp atrinktųjų daugiausia - filologijos, istorijos, geografijos ir pradinio ugdymo projektų. Konkurso organizatoriai pasigedo pilietiniam ugdymui, ekonomikai, svetimos kalboms skirtų projektų.

[Konkursą dar gali įsijungti tie pretendentai, kurie iki birželio 1 dienos pateiks antrojo ir trečiojo turų reikalavimus atitinkančias paraiškas ar vadovėlių rankraščius.

Projektą "Švietimas Lietuvos ateitį" Atviros Lietuvos fondas, bendradarbiaudamas su Kultūros ir

Už šį vertimą Jubilatas lenkų literatūrai buvo aukštai įvertintas ir apdovanotas.

Gerb. Profesorius yra žinomas mokslininkas. Apie jį biografinių žinių galima rasti švedišrame leidinyje "Vem är det?" (liet. "Kas yra kas?" 1993 m.) ir angliškame "Who's who in Europe" (1985).

Mūsų mielam bičiuliui, Lietuvos kultūros puoselėtojui pernai lapkričio 30 d. sukako 80 metų. Jis žvalus ir jaunatviškas, kasdien ateina į biblioteką, dirba mokslinį darbą. Malonu man čia išgirsti jo pasveikinimą "Labą dieną". Jis yra gimęs prekybininko šeimoje, 1933 m. Umea mieste baigęs gimnaziją. Po to studijavo Upsalos universitete slavistiką. Vienas iš jo profesorių buvo garsus slavistas, daugelio knygų autorius prof. G. Gunnarsson'as. Lennart'as Kjellberg'as 1957 m. apgynė filosofijos daktaro disertaciją, tais pačiais metais gavo docento vardą, o 1984 m. jam buvo suteiktas profesoriaus vardas. Ilgus metus Jubilatas dirbo Upsalos universiteto bibliotekoje, kartu dėstydamas slavistikos disciplinas universitete. 1961-1978 m. jis buvo užsienio skyriaus vedėjas. Jis turėjo spresti, kokias knygas pirkti ar įsigyti mainų keliu. Čia buvo labai reikalinga jo erudicija ir daugelio kalbų mokėjimas. Daugybė mokslininkų iš visų pasaulio kampų atvažiavo į Upsalą, į *Carolinus rediviva*. Kad biblioteka būtų tokia turtinga ir visiems reikalinga, stengėsi visas kolektyvas, taip pat ir Jubilatas.

Kuo mes galime atsидėkoti Profesorui už jo ištikimą meilę Lietuvai, mūsų kalbai ir kultūrai? Manau, kad pasveikinimai jubiliejaus proga būtų jam didžiausias džiaugsmas. Ačiū, Jubilate, už Jūsų darbštumą ir kuklumą, už tai, kad nepamiršote to krašto, kuriame su žmona Ana-Mari trumpai gyvenote ir buvote laimingi.

Dalia Gargasaitė

P.S. Sveikinimus galima siųsti šiuo adresu:
Prof. dr. L. Kjellberg
Rundelsgränd 6E
S-753 12 Uppsala
Sweden

Žemaičių dailės paroda

Vilniuje, Lietuvos menininkų rūmuose, atidaryta žemaičių dailės paroda, skirta Simono Daukanto 200 gimimo metinėms. Joje eksponuojami sostinės žemaičių dailės sambūrio "Alka" tapybos, grafikos ir skulptūros darbai.

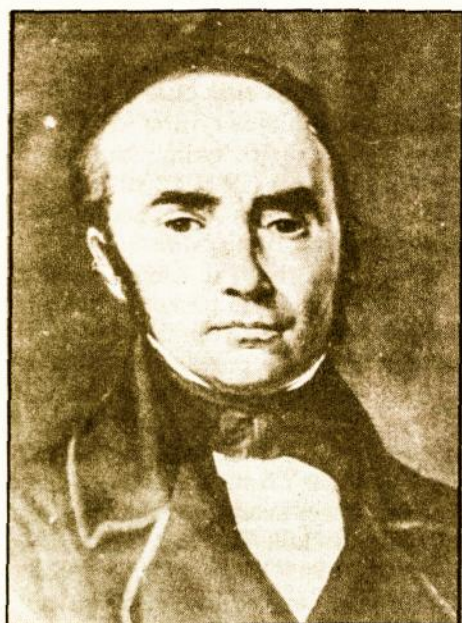
Pernai "EL" 51-ajame numeryje išspausdintame J. Laučiūtės laiške apie Sankt Peterburge įvykusį renginį S. Daukanto 200-osioms gimimo metinėms užsiminta, kad ten rodytas šiaulių videofilmas. Lietuvos kultūros fondo šiaulių skyrius paprašė "EL" išspausdinti toki pranešimą apie tą filmą.

Videofilmas "Simonas Daukantas"

Šios dokumentinės-publicistinės (su meniniais interpais) videojuostos trukmė - 59 minutės. Filmas susideda iš trijų dalių: 1) autobiografinės medžiagos (12 min.); 2) S. Daukanto kūrybinio palikimo analizės ir įvertinimo (42 min.); 3) jubiliejinio renginių fragmentų (5 min.).

Spalvotas videofilmas žiūrovą tartum ima už rankos ir nuosekliai veda (pasakojant ir demonstruojant vaizdus) vingiuotais daukantiados keliais... Rygos gubernatoriaus kanceliarija... S. Peterburgo Senato rūmų archyvas. Čia ažuolinėse lentynose kadaise buvo saugojama DLK relikvija - Metrika. Šioje įstaigoje metrikantu 14 metų dirbo filmo herojus ir rašė Lietuvos istoriją. Žiūrovas nustemba, kad S. Peterburge dabar liko tik... keturios knygos ir jas pamato akivaizdžiai. Tai unikalūs, pirmą kartą demonstruojami dokumentai... Filmo autoriai surado ir kitą dokumentą - Papilės klebono I. Vaišvilos portretą. Be šios istorinės asmenybės gabūt S. Daukantas būtų prarastas negrįžtamai. Esama filme ir daugiau dalykų, kurie parodomi pirmą kartą ir apie kuriuos anksčiau nežinota.

Antrosios filmo dalies struktūra tokia: 1) S. Daukantas - istorikas; 2) S. Daukantas - kalbininkas; 3) S. Daukantas - švietėjas; 4) S. Daukantas - rašytojas; 5) S. Daukanto asmenybė. Filmo autoriai rado profesionalų sprendimą perteikdami šią medžiagą. Tai susitikimai-interviu su žymiausiais šių dienų Lietuvos daukantiados tyrinėtojais-mokslininkais. Taip buvo išvengta dilemtiškumo. Šie žmonės ne tik komentuoja, bet ir rodo knygas, varto dokumentus ir juos aiškina. Žiūrovas turi retą progą susitikti su šiais monografijų, platesnių studijų ar

straipsnių apie S. Daukantą autoriais: prof. V. Merkiu (istoriku), prof. J. Vaitkevičiumi (pedagogu), prof. K. Grigu (kalbininku, tautosakininku), prof. B. Prėskieniu (literatūros specialistu), mokslų daktarais J. Pabrėža (dialektologu), J. Kašiu (pedagogu ir psichologu), G. Subačiumi (S. Daukanto žodinių tyrinėtoju) ir kitais. Jų gyvą žodį sinchroniškai lydi adekvatūs vaizdai. Filmas baigiasi kadrais iš susitikimų su Skuodo ir Lenkimų gyventojais - S. Daukanto kraštiečiais - mokykloje, Kivilyuose, Kalviuose. O videojuosta pradedama aktoriaus L. Noreikos nuostabių S. Daukanto kūrinių ištraukų skaitymu. Girdime: "Lietuviai, žemaičiai, juo spaudžiami nelaimėmis, juo tampresniais rodės, kaipogi lig tiktai atrėmė kryživius nuo savo krašto..."

Filmo autoriai - Šiaulių televizijos operatorius Laimutis Gudėnavičius ir Šiaulių pedagoginio instituto docentas dr. Juozas Kašys. Ši videojuosta apie S. Daukantą skiriama vidurinių mokyklų moksleiviams, filologijos fakultetų aukštųjų mokyklų studentams, pedagogikos, kultūros istorijos, lietuvių literatūros, Lietuvos istorijos katedroms, kultūros sferos darbuotojams.

Filmas yra Lietuvos kultūros fondo Šiaulių skyriaus nuosavybė. Kaina \$200. Šią videojuostą galima įsigyti kultūros fondo Šiaulių skyriuje grynais arba pervedimu - sąskaita Nr. 700589 Lietuvos valstybiniame komerciniame banke Šiaulių skyriuje. Kai pinigai bus pervesti į nurodytą sąskaitą, filmo kopija išsiunčiama. Pridedama taip pat J. Kašio studija "Simonas Daukantas - Lietuvos atgimimo pranašas". Skubėkite įsigyti. Turime tik 30 egzempliorių.

Mūsų adresas:
Lietuvos kultūros fondo
Šiaulių skyriaus
leidykla "Delta"
Aušros alėja 15
5400 Šiauliai

DOVANOS IR PARAMA ARTIMIESIEMS LIETUVOJE

VAISTA! - pristatome įvairių rūšių Vakarų Europoje gaminamus vaistus. (Jei vaistų pavadinimas žinomas - receptai nereikalingi).

MAISTAS - praktiškas ir įvairus siuntinys Nr. 11. 2 l valgomosios alyvos, 2 sv. ryžių, 2 sv. makaronų, 1 indelis tirpstančios kavos, 4 sv. cukraus, 1 sv. sūrio, 1 dėž. saldinių, 1 dėž. sausainių, 2 sv. pupelių kavos, 2 sv. geriausios dešros arba salami, 4 dėžutės konservuotos mėsos. Siuntinio kaina - £70.

RAŠOMOSIOS MAŠINĖLĖS - parduodame ir pristatome OPTIMA rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu - £160. Rašomoji juostelė (cartridge) - £4.00. Klaidų atitaisymo juostelės (cartridge) 2 - £4.00.

PINIGINĖS DOVANOS - pervedame pinigines dovanas tuojau gavus užsakymą. Pervedimo mokestis 3% plus pristatymo ir iškeltimo į pageidaujamą valiutą mokestis - £15.00

BALTIC STORES & Co.

Z. Juras & A. Juras,

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England
Tel.: 081-460 2592 Fax: 081-318 7643

Širdys dėl širdies

Nuostabiausios gėlės yra žydinčios pūgoms siaučiant ar kalnuose ant uolų, kur net nieko nebojantis krūmokšnis neišlaiko.

Gerumas, dosnumas ir dvasios kilnumas ypatingai žaižaruoja nusi-vylimų, pykčio, nesantaikos ir prie-vartavimų aplinkoje. Nuostabu yra ledyno properšoje aptikti edelveiso žiedą, o dar nuostabiau matyti, kad tą žiedų gausėja ir jokios pūgos neįveikia.

Rodos, neįmanoma buvo per be-veik keletą mėnesių surinkti keturis tūkstančius dolerių Daivos Surplienės (29 metų Klaipėdos rajono Šukaičių kaimo gyventojos) širdžiai remontuoti. Doleriai juk ne rubliai ar talonai, o ir balsai iš visų pusių girdėti: visi griežia, gerumas, atida nyksta. Daivutei reikėjo net du širdies vožtuvus įstatyti, o tie vožtuvai tik valiutą perkami. Be sudėtingos širdies operacijos Daivutės dienos galėjo greit užgesti, galėjo likti našlaitė dukra ir vie-nišas vyras.

Galiu su džiaugsmu pranešti vi-siems nuostabiesiems kalnų edelvei-sams, aukojusiems dėl Daivutės širdies: po sudėtingiausios gerbiamo profesoriaus Vytauto Sirvydžio ope-racijos Daivutė jau sugrįžo į namus, Kalėdas šventė su šeima ir naujomis jėgomis. Daivutė sako, kad jau pajutusi kitokio gyvenimo skonį.

Tad noriu tarti nuoširdžiausią padėką profesoriui Vytautui Sirvydžiui ir visam medicinos perso-nalui, juk suprantame, kaip neleng-va šiame sunkmetyje atlikti tokias sudėtingas operacijas ir, žinoma, nesitikint jokio kito atlyginimo, o tik džiaugsmą, kad gelbsti žmogų.

Daivos Surplienės, jos šeimos ir savo vardu reiškiau didžiulę padėką žmonėms, kurie jautriai išgirdo pagalbos šauksmą, kurių širdys bu-vo dosnios ir kurių dėka buvo iš-gelbėta viena jauna širdis.

Maloniai dėkojame Klaipėdos rajono statybos ir remonto akcinės bendrovės (direktorius A. Rudze-vičius), gamybinės komercinės fir-mos "Fortūna" (prezidentas A.

Daugėla), Gargždų vaistinės (ve-dėja L. Tautkienė), Gargždų elekt-ros tinklų (viršininkas I. Daugintis), Agrocheminio susivienijimo (virši-ninkas P. Mitkevičius), Gargždų komunalinių paslaugų įmonės (di-rektorius V. Dačkauskas), Gargždų duonos gamyklos (direktorė M. Pranckienė) darbuotojams ir akci-ninkams.

Dėkojame reikšmingas valiutos sumas aukojusiems Lietuvos kom-erciniams bankams: "Hermis", "Vakarų bankas", "Litimpex", Ak-cinis inovacinis bankas, Lietuvos komercinio banko Klaipėdos sky-rius, Vilniaus komercinis bankas. Padėkos žodžius tariame jautriai į pagalbos šauksmą atsiliepusiems Gargždų parapijos klebonui J. Pau-lauskui, UAB "Garsta" pirmininkui VI. Stasaičiui bei firmos "Hidro" sa-vininkui J. Cicėnui.

Ypatingai dėkojame didelį krikš-čionišką jautrumą ir artimo meilę parodžiusiems G. Mickevičiui, E. Grimalienei, O. Sabeckienei, V. Monstavičienei, I. Motiejaitienei, A. Anužiui, V. Gedmintienei, Tarvydų ir Sargūnų šeimoms, A. Malakauskienei, S. Ložienei, Abraitienei, Lisauskienei, J. Jurkui, I. Kaspara-vičienei, Riaukitai, Venckienei, Bir-balienei, Simonavičienei, Mineikie-nei, Norvydienei, Lapiui, V. Arma-šienei, D. Leketienei, Versalauskie-nei, Koncienei, Geštautienei, Jan-ciu, Šiaulytienei, Juodžiams, S. Sta-ponienei, A. Ziburieni, M. Tarvy-dienei, Tamošauskienei, Ilginienei, O. Reminienei, M. Misienei, Micke-vičienei, D. Dromantienei, A. Ze-vertienei, E. Kaubrienei, E. Cir-tautui, Sironaitienei, A. Pušinskie-nei, Šimkienei, S. Serapinui, Šilei-kienei, S. Kernagiui, Mažeikaitei. Dėkoju taip pat "Europos lietuviui", kuris irgi prisidėjo, patalpindamas mūsų prašymą.

Koks yra nuostabus gerumo me-dis - jo vaisiai gali pagydyti, pamai-tinti ir dvasią atgaivinti. Gerumas neišnyko!

Prof. Kazimieras Antanavičius

Kitataučio nuomonė

Kalba, daina ir ištikimybė

"Lietuva - kas tai?" - taip pava-dinta Vytauto Landsbergio paskaita, skaityta Cambridge 1993 spalio 12 d. ("Europos lietuvis", 1993 m. spalio 30-lapkričio 6 d., Nr. 43 (2278), psl. 4-5). Buvęs Aukščiausiosios Tary-bos Pirmininkas, dabartinis Seimo opozicijos lyderis išdėstė daug įdo-mių minčių. Aišku, kad jis asmeniškai daug nusivylimų patyrė paskuti-niais metais, kai iš siauro muzikolo-gijos pasaulio perėjo į plačiąją vi-suomeninę tarptautinės politikos areną. Paguodos taip pat rado.

Noriu priminti paskutinį prof. V. Landsbergio paskaitos paragrafą, kur jis kalba apie veiklą apskritai pastaraisiais metais, kai Lietuva tapo nepriklausoma nuo Tarybų Sąjungos:

"Mūsų tikėjimą, kad laimėsime ir šitą žmogiškumo kovą, stiprina pri-siminimai apie vaikų laiškus, kurių gaudavom 1989-1991 metais. Vai-kai rašė, kad jie viską supranta ir viską prisimins. Mano vienintelis noras yra, kad jie norėtų dainuoti."

Kyla klausimų: iš kur šitos dai-nos? Koks jų vaidmuo? Kas ragina vaikus dainuoti? Jeigu jie dainuoja, išmoksta dainų tik iš suaugusiųjų. Juk pirmiausia turi būti tėvai, kurie moko vaikus ir kalbėti, ir dainuoti. Sakyčiau, kad ypač moterims tenka uždavins surasti vis naujus būdus nuo mažens vaikams išaiškinti ir įsamontinti pagrindinius žmogaus tikslus ir galutines aspiracijas. To siekiant svarbus ne tik dainų turinys, tai taip pat apskritai kalba. Daug ginčijamasi apie kalbos išsivystymą: kaip ji atsirado? Ko gero, tai ne tik kalbotyros, bet bendros antropologi-

jos klausimas ir problema. Jeigu mes norime tai sužinoti, turėtume taip pat paklausti, apie ką buvo kal-bama. Nors visiškai negalime žinoti, kaip "pirmoji kalba" atsirado, gali-me vis tiek įsivaizduoti, apie ką ga-lėjo būti kalbama.

Jeigu viena moteris ir vienas vy-ras nusprendė, kad jie norėtų toliau gyventi kartu, tai galėtų tapti jų pir-mosios "konversacijos" labai pa-prasta, bet taip pat turtinga tema. Manau, kad jų ištikimybės žodis ga-lėjo tapti vienu jų pokalbių reiški-niu. Galimybė ką nors prižadėti yra didžiausias skirtumas tarp žmonių ir gyvulių.

Reikia pabrėžti, kad ta pati šaknis yra randama ir daiktavardyje žodis, ir veiksmavardyje žadėti.

Be jokių abejonių, kalba yra nau-dojama komunikuoti informaciją. Bet šitas informacijų komunikavi-mas taip pat randamas gyvulių tarpe. Žmonėms kalba turi dar svarbesnį vaidmenį: kalba žmonės organizuoja savo bendrą gyvenimą, kalba yra sociologinis fenomenas.

Gyvename greitai besikeičiančia-me pasaulyje, ir visiems aktualu rasti ramstį. Gražus Landsbergio žodis: *viliamės, kad vaikai visada ir visur dainuotų*. Pridurčiau: dar ge-riau, jeigu visi dainuotume. Bet pa-grindinis mūsų dainų turinys turi būti ištikimybė. Šituo būdu, mano nuomone - tai tikrai vienintelė gali-mybė, mes galėsime sukurti geresnį pasaulį. Landsbergis parodė kelią į naują ir geresnį gyvenimą ateityje.

Alfred Bammesberger

Vokietija

"Lietuvių godos" pasiekė skaitytoją

Sausio 2 dieną "Gervėčių" klubo atstovai keliavo po vieną didžiausių Baltarusijos lietuviškų salų - Gervėčių kraštą. Šįkart jie atvyko su neeiline dovana - Gudijos lietuviams skirtu laikraščio "Lietuvių godos" pirmuoju numeriu.

Gervėčiuose po šv. Mišių susirin-ko gausus būrys lietuvių. Čia pat žmonės išsirinco ir "Lietuvių godų" korespondentus bei platintojus. Vienas jų - Galčiūnų kaimo šviesuolis Juozas Savickas, pareiškęs: "Mums, Gudijos lietuviams, didelis džiaugs-mas, kad turėsime savo laikraštį. Jis pasieks kiekvieną pirkį, padės žmonėms saugoti savo kalbą, būdą". Miciūnuose "Lietuvių godas" platins Vladas Glaudelis, Mockose - Meči-slovas Baublys, Pelegrindoje - Julė Karmazienė, Giriose - Vaclovas Luk-ša... Kiekvienas kaimas turės savo "Lietuvių godų" punktą, kuriame ne tik gaus naują leidinio numerį, bet ir galės perduoti korespondenciją laik-raščiui.

Daug jaudinančių momentų įstri-go šioje kelionėje. Štai Girių kaimo gyventoją Emilija Ravaitienė, nors jau pradėjusi 81-uosius metus, puikiai skaito be akinių. Čia pat, mums esant, ji skaitė "Lietuvių godas", džiaugdamasi, kad leidinyje rašoma apie jų kraštą, laikraštį pasidėjo į garbingą vietą - šalia lietuviškos tri-spalvės. Laikraščiu džiaugėsi jaunos Gervėčių krašto šeimos, kuriose auga vaikai. Vladas Pukštas iš Rimdžiūnų prisiminė, kokia kaina jų krašte buvo

išlaikyti lietuvių, palinkėjo "Lietu-vių godoms" tapti nors dvisavaitiniu leidiniu.

Taigi pirmajame susitikime su skaitytojais išgirdau aiškią nuomonę: Gudijos lietuviams laikraštis labai reikalingas, nes jis padės jiems ne-lengvoje kovoje puoselėjant ir iš-saugojant etninių žemių, likusių už Lietuvos sienų, baltišką dvasią. Gauti pirmieji skaitytojų laišukai, skaitytojų nuomonės patvirtina tą patį. Lietuva irgi nori žinoti, kaip gyvena jų se-serys, broliai, likę kitoje valstybėje. Ne mažiau šio leidinio pasirodymu patenkinti ir kitų kraštų tautiečiai - Lenkijos, JAV, Kanados, Australijos lietuviai.

Temų, įvairių pasiūlymų, kores-pondencijų nestinga. Bendradarbiauti žada Lietuvos istorijos instituto, Vil-niaus universiteto, kitų aukštųjų mo-kyklų dėstytojai, mokslininkai, vie-naip ar kitaip susiję su tuo kraštu.

Svarbiausias "Lietuvių godų" sie-kis - kuo įvairiapusiškiau atspindėti Gudijos lietuvių gyvenimą, šio krašto žmonių mintis, svajones, darbus. Tegu žino Brėslaujos krašto lietuviai, kuo ir kaip gyvena jų tautiečiai nuo jų toli esančioje Pelesoje ar Armo-niškėje. Norėtusi, kad neliktų pa-mirštas nė vienas šviesuolis, dirbęs šiame krašte, gynęs lietuvių teises. Mokytojų, kunigų, kitų inteligentų pastangos saugant lietuvių Gudijoje irgi neliks be dėmesio.

Labai reikalinga švietimo tema. Numatome rašyti apie besikuriančias

lietuviškas mokyklas, skatinsime jų kūrimąsi, kelsime lietuviškų knygų, vadovėlių Baltarusijos lietuvių vai-kams klausimus.

Tad "Lietuvių godos" rašys apie pačius aktualiausias Gudijos lietuvių reikalus, apie jų šiokiadienius. Sunku šiandien pasakyti, kaip seksis. Esame labai dėkingi "Europos lietuviui", ku-ris padėjo išleisti pirmąjį numerį, sau užsikrovė materialinių rūpesčių, susi-jusių su laikraščio Gudijos lietuviams leidimu, našta. Mes galime atsidėti prie kūrybinio darbo. Norėtusi, kad šią kilnią "Europos lietuviui" akciją teisingai suprastų ir įvertintų šio laikraščio skaitytojai.

Gudijos lietuvių žemės - etninės Lietuvos nemaža dalis. Ir palei visą sieną išsibarsčiusios didelės ir mažos lietuviškos salos - lyg priešpiliai, sau-gantys mūsų valstybę. Vienur jie gyvi, kitur jau miršta. "Lietuvių godos" tikisi, kad jie atgims. Šią viltį stiprina ir į gimtinę grįžtantys Lietu-voje mokslus baigę jaunuoliai. Štai į Rimdžiūnus sugrįžo Vilniaus tech-nikos universitetą baigusi Ona Leka-vičiūtė-Kimsienė. Ji ištekojo už rim-džiūniškio D. Kimsos. Sukurta lietu-viška šeima, įsižiebė dar viena baltiš-ka liepsnelė.

Nuo mūsų - visame pasaulyje gy-venančių lietuvių - daug priklauso, ar nenumirs Lietuva savo etninės žė-mės, kurias atskyrė siena.

Bernardas Šaknys
"Lietuvių godų" redaktorius

Naujiena "Europos lietuvių" prenumeratoriams

Ar žinote, kad galite gauti naują mėnraštį
"Lietuvių godos"?

Leidiny bus siuntinėjamas nemokamai tiems "Europos lietuvių" prenumeratoriams, kurie parašys "EL" redakcijai Vilniuje, jog nori gauti "Lietuvių godas".

Tie, kas neprenumeruoja "Europos lietuvių", bet nori gauti "Lietuvių godas", prašome pranešti "Europos lietuvių" redakcijai (A. Strazdelio 1, 2600 Vilnius)

ir išlaidoms padengti atsiųsti 24 Lt (Lietuvos gyventojams) arba \$15 (gyvenantiems užsienyje).

CREDIT FACILITIES INTERNATIONAL LTD

- Siūlome iki 35% metinių palūkanų už indėlius metams ar ilgiau.
- Susitarus galime mokėti palūkanas pagal nurodymą asmeniui, esančiam užsienyje ar Lietuvoje.
- Stambių indėlių ilgesniam laikui palūkanas mokame pagal susitarimą.

Jūsų indėlių saugumą garantuoja Lietuvos įstatymai ir šalies bankų patikimumas.

- Tarpininkaujame perkant ir parduodant nekilnojamąjį turtą Lietuvoje ir užsienyje.
- Vykdomė testamentų nurodymus bei tvarkome palikimus.

Kreiptis:

Credit Facilities International Ltd,
A. Strazdelio 1, 2600 Vilnius.
Tel. 61 18 79. Fax 61 49 84.

Atsiusta paminėti

Krivulė. Leidžia lietuvių sielovados delegatūra Vokietijoje. 1993 gruodis. Nr. 2 (58).

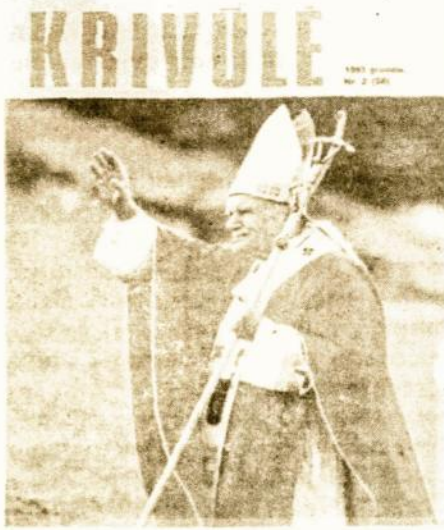
Šiame puikios poligrafinės kokybės, gausiai iliustruotame leidinyje plačiai pasakojama apie Popiežiaus Jono Pauliaus II apaštalinį vizitą Lietuvoje, yra atsiliepimų apie tą kelionę iš "L'Osservatore Romano". Rašoma apie naująją Popiežiaus encikliką "Veritatis Splendor", spausdinami kun. K. J. Ambras pasakojimai "Betliejus", "Kur gimė Švenčiausioji Mergelė Marija". Yra informacijos apie tautiečių gyvenimą Vokietijoje (pavyzdžiui, išsamiai pasakojama apie metinę Vasario 16 gimnazijos vysk. Motiejaus Valančiaus vardo kuopos ateitininkų šventę). Rašoma ir apie kapucino kunigo T. Konstantino-Gulbino jubiliejų. Jis nuo 1945 m. sausio 1 d. aptarnauja Vokietijos Šiaurės Reino-Vestfalijos krašto lietuvių. Kunigo pašventintas buvo Antrojo pasaulinio karo metu Münsterioje 1943 m. rugpjūčio 1 d. kartu su T. Alfonsu-M. Bernatoniū, O. F. M. Cap. Taigi praėjusią vasarą sukako 50 metų. Ta proga Essen'o vyskupijos savaitraštis "Ruhrwort" atsiuntė savo korespondentą, kuris pravedė su jubiliejaus pokalbį ir paskelbė straipsnį, kurį "Krivulė" atpasakojo. Manome, tai bus įdomus ir "EL" skaitytojams.

Straipsnis turi net dvigubą antraštę. "Jungtuvės Niedersachsen krašte, laidotuvės Hamburge" - skamba pirmoji. Pramonės krašto gyventojams, kurių didelė dalis ir sudaro Essen'o vyskupiją, abu geografiniai vardai gerai žinomi ir vaizdžiai pasako, kad lietuvių katalikų sielovados darbas Vokietijoje surištas su dideliais nuotoliais. Antroji antraštė - stambiu šriftu - teigia, kad tėvelis kapucinas katalikams iš Lietuvos visuomet pasirodęs patarnauti.

Esseno vyskupijos adresų sąrašose veltui ieškotume Lietuvių misijos. Jau 73 metus peržengęs tėvelis gyvena nuošaliai Kapucinų vienuolyne - Oberhausen Sterkrade. Mat lietuvių skaičius labai nedidelis, ir T. Gulbino sielovados sritis nesiriboją Essen'o vyskupija: "Nuo 1960 m. esu viso Š. Reino-Vestfalijos krašto kapelionas".

Po karo pabaigos lietuvių sielovados padėtis stipriai keitėsi. Tuoj po karo Reino ir Vestfalijos kraštuose gyveno keli tūkstančiai lietuvių, o šandien visame Š. Reino-Vestfalijos krašte jų beliko tik apie 500. 1950-tų ir 1951 metų laikotarpiu didžiausia lietuvių dalis emigravo į JAV, į Kanadą ir Australiją. O kad 500 lietuvių skaičius išlieka, priklauso nuo azilantų ir vėlyvų vokiečių kilmės emigrantų, kurie ieško Vokietijoje naujos tėvynės, patikina T. Konstantinas. Bet jis žino, kad "ne visi ieško ryšio su kunigu".

Tačiau yra ir tokių, kurie nežino, kad Essen'o, Paderborno, Acheno,

Kolno ir Munstrio vyskupijos Tėvui Konstantinui patikėjo lietuvių kapeliono pareigas. Dažniausiai atsitiktinai, pasakoją doktoratą įsigijęs žilabarzdžio kunigas, "randu ryšį su naujai atvykusiais". Vieni atveju vokiečių kunigas lankėsi azilantams skirtuose namuose ir ten sutiko lietuvių, su kuriu vokiškai niekaip nesusikalbėjo. Tas kunigas paskambino į Sterkrades Kapucinų vienuolyną, ir T. Konstantinas netrukus atvyko. "Būna ir taip, kad vokiečių klebonas pakviečia mane kaip vertėją, ir tokiu būdu užsimezga ryšys su žmonėmis".

T. Konstantinas reguliariai laiko šv. Mišias lietuvių kalba. Kartą per mėnesį susirenka iki 40 lietuvių Sankt-Maria-Geburt (Švenčiausios Mergelės Marijos gimimo), Mülheim/Ruhr, parapijos bažnyčioje. Keturis kartus per metus jis lanko lietuvių Mönchengladbach'e. O jei pasitaiko krikštas, jungtuvės ar laidotuvės, jis irgi dažnai kviečiamas. Prisieina jam pavaduoti ir šiaurės Vokietijos vyskupijų lietuvių kunigą. "Tada kartais reikia nukeliauti į vestuves kokioje nors Niedersachsen'o krašto vietovėje ar į laidotuves dar už Hamburgo".

Likusi laiką jis panaudoja savo tautiečių laiškų ir dokumentų vertimui arba talkina toje srityje Vokietijos Vyskupų konferencijos delegatui lietuvių sielovadai.

Tie lietuviai, kuriems pavyksta sutvarkyti dokumentus, ypatingų sunkumų čia neturi. Daug kas yra vedęs vokiečių ir ištekėjusi už vokiečio. T. Gulbino nuomone, "lietuviai negali sau pavelti geto padėties, nes jų tiek mažai tėra". Todėl lietuviai privalo prisitaikyti prie Vokietijos sąlygų. Tai atspindi ir pamaldų lankytojų skaičių: "Kaip vokiečių tik apie dešimt procentų belanko bažnyčia, taip prisitaikė ir lietuviai".

Atsakingas už "Krivulės" redagavimą Vokietijoje prelatas Ant. Bunga (Augsburgerstrasse 7, 8940 Memmingen). Kitam numeriui medžiagą siųsti iki š. m. kovo 15 d.

Išieivijos reikalavimai ir gyvenimo realybė

Paskutiniajame "Pasaulio lietuvių" numeryje PLB pirmininkas išsąveidamąjį pašventė savo kelionių į tolimus kraštus aprašymui. Jis apkeliavo du žemynus ir, negalėdamas net savo sveikatos, net Sibiro stepėse ieškojo tautiečių, kurie būtų reikalingi globos ir PLB paramos.

Be to, visos šios kelionės proga jam teko susitikti ir su dabartinės valdžios aukštais pareigūnais, dalyvauti Lietuvos Seimo sesijoje, vesti "kautynes" su (Lietuvos) valdžia ir "kautis" dėl išėjimų pilietybės atstatymo.

Tačiau ir šios "kautynės" bei "kovos" Br. Nainiui neatnešė jokio laimėjimo, nes "Nelabai kas su manimi dėl to norėjo kalbėtis"...

Paskutiniu metu panašius nusiskundimų galime užtikti ne vien tik "Pasaulio lietuvių". Juos nuolat mums kartoja ir visų kitų mūsų laikraščių bendradarbiai; jie minimi veik visuose kelionių į tėvynę aprašymuose; juos mums primena ir mūsų "pagrindiniai kalbėtojai" įvairių minėjimų proga.

Visi nusiskundžia ir dejuoja, kad dabartinė Lietuvos vyriausybė yra išimtinai neigiamai nusiteikusi užsienio lietuvių atžvilgiu, neįvertina jų praetis nuopelnų tautos davimo kovoje ir ne tik neišpildo, bet ir net nesvarsto išieivijos reikalavimų. O dažnai net nepaskaito įvairių konferencijų nutarimų.

Šios visos dejonės kažkaip pasidarė jau daugiau panašios į nuskriaustųjų verkšlenimą. Ogi verkšlentojų dažniausiai žmonės tik gailisi, bet ne užjaučia.

Ilgus metus išieivija rėmė tautos išsilaisvinimo pastangas ir beatodairiškai smerkė tuos, kurie talkininkavo pavergėjui, žiauriausiomis priemonėmis slopino tautos išsilaisvinimo viltis. Tačiau taip jau nutiko, kad šandien iš bolševikinės vergijos išsilaisvinusi tauta laisva valia, demokratiškais rinkimais valstybinio gyvenimo vairs patikėjo kaip tik tiems patiems tautos laisvės priešams.

Metų metais mes juk smerkėme jų veiklą pavergtoje šalyje. Tiesa, nepagalėjo ir jie "gražių žodelių" mūsų adresu. Šiandien nėra pasikeitusi jų nuomonė apie mus, nėra ir mūsų nuomonė pasikeitusi apie juos. Dar labai daug buvusių KGB pareigūnų sukinėjasi Seimo salėje ir sėdi aukštų pareigūnų kėdėse vyriausybės įstaugose. Tad kokios priežastys verčia mūsų išieivijos organizacijų vadovus taip jau primygtinai tikėtis palankumo iš tos valdžios ar net pagarbos iš

tos valdžios pareigūnų.

Juk dabartiniai Lietuvos valdytojai labai gerai prisimena, kad tiek Seimo, tiek prezidento rinkimuose užsienio lietuviai veik vieningai už juos nebalavo. Ne tik nebalavo, bet solidarai rėmė jiems priešiškus demokratiškus politinius junginius. Buvo renkami ir siunčiami pinigai paremti tuometinį "Sąjūdį". Mūsų žymieji veikėjai keliavo per visą Lietuvą, ragindami balsuoti už demokratinį junginių remiamą kandidatą. Tad tuo pačiu darė visas pastangas, kad LDDP ir jos vadovas tuos rinkimus pralaimėtų.

O, be to, ši partija labai gerai žino, kad ir ateinančiuose rinkimuose išieivijos paramos greičiausiai nesusilauks. Labai gerai žino, kad ir ateityje dauguma išieivijos lietuvių darys visas pastangas, kad būtų komunizmas iš valdžios būtų pašalinti. Tad kokia prasmė dabar išieivijos neva atstovams veržtis į Seimą ir bandyti, kad ir "be portfelio", užimti ministro vietą LDDP vyriausybėje? Ar nebūtų daug tikslingiau, kad PLB ir JAV visuomeninių reikalų valdyba bei šių institucijų veikėjai savo gyvybines jėgas, kelionių ir konferencijų lėšas panaudotų išieivijos visuomeninei ir kultūrinei veiklai puoselėti ir lietuvių šios šalies priaugančioje kartoje išlaikyti?

Skurdžiai skamba PLB pirmininko noras, kad "Lietuvos seimas įgyvendintų PLB seimo pageidavimą turėti vieną ar du, už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių atstovus Lietuvos seime pilnateisiais nariais". LDDP vadovauja bolševikinio auklėjimo politikai. Jie labai gerai numano, kad tie du "už Lietuvos ribų gyvenančių" lietuvių atstovai neišjungs ir jų frakciją ir nerms jų pasiūlymų. Jie vykdyd užsienio lietuvių valią ir eis išvien su jų opozicijos jėgomis. Tad kur gi jūs matėte, kad ir demokratiškiausiose šalyse, kad valdančioji partija savo laisva valia dviem balsais sumąstintų opoziciją ir tuo pačiu sumažintų savo daugumą?

Demokratinuose parlamentuose opozicijos vaidmuo yra ne tik svarbus, bet ir būtinas. Opozicija savaime pastoja kelią valdančiosios partijos diktatūrinėms užmačioms. Tačiau opozicija bendriems tautos reikalams pasitarina tik tada, jeigu ji yra pozityvi ir kūrybinga. Vakarų demokratiškose valstybėse, jeigu valdančioji partija pralaimi rinkimus ir atsiduria opozicijoje, tai dažniausiai pakeičiami partijos vadovaujantieji veikėjai. Paskutiniaisiais metais Anglijoje ir Kanadoje

valdančiosios partijos net nelaukė rinkimų. Pajutę pralaimėjimo galimybes, skubiai išrinko naujus partijų vadus.

Tačiau Lietuvoje vadovauti partijai pasiliko tie patys asmenys, kurie navedė savo partiją į pralaimėjimą. Tad nenuostabu, kad opozicija dabartiniam Lietuvos Seime nesugeba sukurti nei kūrybingos, nei pozityvios veiklos. Šias pastangas nustelbia daugiau keršto ir neapykantos nuotaikos bei skaudūs pralaimėjimo prisiminimai.

Be abejo, kad negatyvią šiandieninės Lietuvos Seimo opozicijos politiką jaučia ne tik išieivija, bet ir visa tauta. Vien tik negatyvia kritika vargu ar bet kuri politinė partija gali atgauti vėl tautos pasitikėjimą ir tuo pačiu būsimuose rinkimuose užtikrinti sau laimėjimą.

Tad būtina mūsų tautos politinio gyvenimo organizacijoje ieškoti didesnio centrinių politinių jėgų pasireiškimo. Šiuo metu Lietuvos Centristinis judėjimas turi vos tik du atstovus (Ozolas ir Bičkauskas). Tačiau į demokratinio centro judėjimą galėtų susiburti Demokratų partija, Tautininkų, Valstiečių ir galbūt Liberalų s-gos ir dar kiti tautinio pobūdžio politiniai judėjimai. Tuo būdu galėtų būti sudaryta Tautiniai Demokratinio centro s-ga (LTDC S-ga).

Vargu ar šis tautiniai demokratinis centras artimiausiose rinkimuose būtų pajėgus laimėti daugumą. Bet jis jau galėtų palaužti LDD P-jos daugumą ir tuo pačiu įnešti pusiausvyrą į nežinioje besiblaškančią "kairę" ir "dešinę".

Praeitais liudija, kad demokratinio centro politinės jėgos, kurioms anuo metu atstovavo Vals. liaudininkai, apsisavininkavo tautinio kūrybingumo nusiteikimais ir sugebėjo sunkiausiose tautos gyvenimo valandose suburti visas tautos gyvybines jėgas didiesiems tautos idealams apginti. Centro tautinės partijos visada kelia tautos išdidumo ir atsparos bet kokioms svetimybų įtakoms nuotaikas.

Tautiniai demokratinio centro organizavimo mintį turėtų puoselėti bei visomis priemonėmis remti išieivijos bendraminėčiai. Juk jie ilgą laiką turėjo progą stebėti demokratinės santvarkos pranašumą ir taip pat susipažinti su būdais šią santvarką valstybėje išlaikyti. Tekėtų daryti visas įmanomas pastangas, kad toks demokratinis centras Lietuvoje susiorganizuotų ir jo organizacinis tinklas apimtų visą šalį.

Jonas Daugėla

"Draugas", 1993 m. gruodžio 10 d.

Ne visi Britanijos lietuviai yra palankūs konservatoriams

"Margaretos Thatcher ir Johno Majoro sveikinimo laiškei Tėvynės Sąjungos (Lietuvos Konservatorių) pirmajam suvažiavimui buvo nuosirdžiai priimti kaip Didžiosios Britanijos konservatorių palankumas Lietuvai. Jų norai mums padėti bus lengviau įgyvendinami, turint ten, Didžiojoje Britanijoje, Lietuvos konservatorių skyrių. Kalbamės su vienu iš šio skyriaus narių Simučiu Šova (iš atspausdintos nuotraukos atpažinome, kad tai Eimutis Šova iš Valijos - ELR), atvykusiu į suvažiavimą Vilniuje, - taip pradedama publikacija "Be partijos neįveiksime partijos" savaitraštyje "Amžius" 1993 m. gruodžio 31 d. Nr. 53.

"Labai palanki situacija - per partijos skyrių išieivijoje D. Britanijos konservatoriams bus lengviau bendrauti su mūsų šiais, juolab kad Lietuvos konservatoriai ketina dirbti pagal britų modelį, sako p. Šova.

Mes, ten gyvenantys lietuviai, žinoma, džiaugiamės tokiais artimais dviejų partijų kontaktais ir, be jokios abejonės, kuo įmanydami padėsime. Mokytis tikrai yra iš ko: Anglijos konservatoriai jau turi per šimtmečius susiklosčiusias tradicijas ir darbo patirtį. Kad Lietuvoje naujai partijai nereiktų išradinėti dviračio, tikrai verta pasinaudoti nuosirdžiai siūloma anglų konservatorių parama. Pradžioje mes buvome reikalingi kontaktams už-

megzti, dabar britų konservatoriai dirba tiesiogiai su Tėvynės Sąjunga. Prireikus ir dabar padedame, bet tie ryšiai jau kur kas glaudesni, nei mūsų tarpininkavimas.

Beje, man norėtųsi naująją partiją vadinti tik Tėvynės Sąjunga, be konservatorių, nes ne visi D. Britanijos lietuviai, šios partijos nariai ir rėmėjai, yra palankūs britų konservatorių politikai. Lietuvos ir Britanijos konservatorių nuomonės gali nesutapti, pavyzdžiui, dėl Rusijos. Aš įsivaizduoju, kad prireikus lietuviai prašys užtarimo iš Vakarų, tuo tarpu britų konservatoriai diplomatijos sumetimais ramins: nepamikuokite, nieko baisaus. Jie laikysis pasaulinės politikos. Gal galima juos ir pateisinti: D. Britanijos konservatoriai nebus tokie iškalbūs, kaip kad Lietuvos, būdami opozicijoje."

"Jūs dažnai buvojate Lietuvoje - ką naują pastebite?"

"Juo toliau, juo mažiau tvarkos, sako p. Šova. Žiūriu, kad skundžiasi jau nebe tik medikai, mokytojai ar žemdirbiai. Ir verslininkai guodžiasi esą priversti ieškoti būdų, kaip nuo Vyriausybės struktūrų reketavimo nulepti savo pajamas - kitaip neišsilauks. Kaip matau, visi įgudę tvarkyti savo reikalus, ypač jeigu dar gali pasinaudoti ir užimamu postu ar pažintimis. Trūksta valstybinio požiūrio į viską. Išmoksime, bet brangiai atsies."

[Klausimai "O kaip laikotės Jūs,

išieiviai, ar kartais nesate suskilę į "frakcijas" p. Šova atsakė:

"Mes esame visai tokie pat, kaip ir jūs. Vieni kaip įmanydami stengiasi padėti, patarti jums, čia taip sunkiai besitvarkantiems. Kita, prisiskaitę įvairių spalvų iš Lietuvos gaunamų laikraščių, kuriuose aiškiai trūksta objektyvumo, ir patys skleidžia dezinformaciją. Išaiškinus tuos "penktos kolonos" veiksmus ir bandant sustabdyti daromą žalą, tuomet jie šaukia: vienybės!"

"Amžius": "Ko linktumėte Lietuvos konservatoriams?"

"Perimti kad ir britų demokratinio valdymo modelį. Būtina plati ir tvirta partinė struktūra, tik tada bus galima dirbti žmonėse. Reikėjo detalių, kad ir skaudžios, analizės, kodėl pralaimėti rinkimams. Turėti aiškų ir planingą perspektyvą. Dabar suvažiavime priimta partijos programa, manau, priimtina daugeliui Lietuvos žmonių ir išieivijai - belieka atkakliai dirbti. Tačiau per daug neskubėti - svarbiausia, kad darbai būtų vaisingi. Reikia rinktis patarėjus, nes vieni, praktika jau parodė, ir patys nepatyrę, o kiti gal ir specialiai klaidino."

Suvažiavimas padarė man labai gerą įspūdį, pasakė E. Šova "Amžiui". Labai darbinga ir produktyvi buvo dalykinė dalis, labai įspūdingas vėlavos pašventinimo ceremonias, ypač suvažiavimo uždarymas.

GUNNEL TRAVEL SERVICE LTD

Siūlo šias paslaugas:

parūpina bilietus kelionėms lėktuvais, laivais, užsako viešbučius.

Organizuojami skrydžiai iš Londono į Vilnių ir atgal:

pirmadieniais trečiadieniais ir šeštadieniais.

Visi skrydžiai - iš Heathrow.

Bilieto kaina - £285.

Nuo lapkričio 1 d. Skandinavijos Avia Sistema (SAS) kasdien (išskyrus sekmadienius) organizuoja skrydžius iš Mančesterio (per Kopenhagą) į Vilnių ir atgal.

Bilieto kaina - £320.

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis:

Gunnel Travel Service LTD
Hayling Cottage Stratford St. Mary
Colchester Essex CO7 6JW
Tel (+44-206) 322033
Fax (+44-206) 322352

Užs. 784

Ivykiai Lietuvoje

Žemdirbių streikas - vasario 10 dieną

Sausio 5 d. Kaune įvykusiame Lietuvos ūkininkų sąjungos posėdyje balsų dauguma priimtas nutarimas žemdirbių streiką pradėti vasario 10 dieną. Kai kas jį pavadino "pieno streiku". Streikuojantys žemdirbiai pieno neves, į perdirbamosios pramonės įmones, o pardavinės jį patys. Aptarta, kaip streiko dienomis aprūpinti pienu ir jo produktais ligonines, ikimokyklinio amžiaus vaikų įstaigas.

Prieš tą posėdį Ūkininkų sąjungos pirmininkui J. Čiulevičiui paskambino premjeras A. Šleževičius ir pasiūlė susitikti pokalbiui sausio 6 d. J. Čiulevičius sakė, kad streikas gali būti atšauktas, jei Vyriausybė patenkins žemdirbių reikalavimus.

Energetikos ministras neketina atsistatydinti

Energetikos ministras Algimantas Stasiukynas nesirengia atsistatydinti dėl absorbento bylos. "Interpeliaciją vertinu kaip grupės Seimo opozicijos narių nenorą įsigilinti į svarstomą klausimą arba eilinį politinį išpuolį, niekuo nesusietą su mano pareigomis", - teigia jis Seimo pirmininkui adresuotame pareiškime.

Grupė Seimo narių 1993 metų gruodžio 21 dieną pateikė interpeliaciją energetikos ministrui už tai, kad, jam nesiimant jokių priemonių, kai kuriuose Lietuvos rajonuose patalpoms šildyti buvo deginamas gyventojų sveikatai kenksmingas kuras "Absorbentas A-1".

A. Stasiukynas dokumente paaiškino, jog ši kurą valstybinė įmonė "Šiluma" pirkė iš Lietuvos ir JAV bendrosios įmonės "Lamaringas". Tokie nekontroliuojami sandėriai pagal Vyriausybės 1992 metų rugpjūčio 31 dienos nutarimą "Dėl padėties Lietuvos Respublikos energetikos sistemoje ir vartotojų apsirūpinimo energetikos ištekliais gerinimo" nėra draudžiami. Pasak A. Stasiukyno, už šio

kuro realizavimą privalo atsakyti įmonė "Lamaringas", nes ji įvežė kurą, pažeisdama Lietuvos muitinės taisykles.

Baltarusijos piliečiai dar du mėnesius važiuos į Lietuvą be vizų

Vyriausybės nutarimu dviem mėnesiams atidėtas vizų režimo įsigaliojimas Baltarusijos piliečiams.

Įvažiavimo į Lietuvą vizų iš jų bus reikalaujama nuo šių metų kovo 1 d., o ne nuo sausio 1 dienos, kaip buvo numatyta anksčiau. Iki kovo 1-osios Baltarusijos piliečiai į Lietuvą gali įvažiuoti su užsienyje galiojančiais pasais arba su vidaus pasais, jei jie vyksta gydytis į sanatorijas. Tokia tvarka galioja nuo praėjusio rudens.

Kaip žinoma, vizos būtinos NVS šalių, Gruzijos, Azerbaidžano ir Moldovos piliečiams, tačiau iki šių metų birželio 1 dienos jie gali atvykti į Lietuvą vien su iškvietais.

"Respublika" apie R. Rajecką

Lietuvos Respublikos prezidento vyriausiasis patarėjas akademikas Raimondas Rajeckas vis dėlto ruošiasi keisti darbą ir išvykti pasiuntiniu į Londoną. Šią žinią "Respublikai" patvirtino gerai informuoti šaltiniai iš Prezidentūros bei Užsienio reikalų ministerijos.

Prieš pat Naujuosius metus akademikas šios informacijos nei patvirtino, nei paneigė, tačiau lankėsi pas užsienio reikalų ministro pirmąjį pavaduotoją Albiną Janušką ir kalbėjosi šiuo klausimu, rašo "Respublika" sausio 4 d. Tie patys šaltiniai teigia, jog UR ministerija artimiausiu metu ruošiasi paklausti Jungtinės Karalystės užsienio politikos žinybos dėl agremano naujam ambasadoriui, tai patvirtina, jog dabartinis prezidento patarėjas sutiko pereiti į diplomatinę tarnybą.

Iš Rusijos į Vilnių atkeliavo A. Hitlerio "Mein Kampf"

Privatus prekiautojas knygomis, kas rytą išdėstantis savo prekes ant staliuko Vilniuje, Vienuolio gatvėje,

pasidėjo ir Adolfo Hitlerio knygą "Mein Kampf". Keletą šios į rusų kalbą išverstos ir Maskvoje išspausdintos fiurerio programinės knygos, šio "nacionalsocializmo katekizmo", egzempliorių privatus asmuo atsivežė į Lietuvą iš Rusijos.

Pakomentuoti šį faktą Eltos korespondentas paprašė Spaudos kontrolės valdybos prie Teisingumo ministerijos viršininką Šviedrį Vipartą.

"Mūsų valstybės Spaudos įstatymas draudžia Lietuvos masinėms informacijos priemonėms platinti informaciją, kurstančią karą, smurtą, nacionalinę ir religinę nesantaiką, - pasakė jis. - Minimos knygos šis įstatymas nelinečia, nes ji išleista ne Lietuvoje, atgabenta iš užsienio. Įstatyminio akto, reglamentuojančio tokio pobūdžio literatūros atvežimą ir tuo pačiu atitinkamus muitinės veiksmus, deja, neturime. Tuo ir naudojasi asmenys, dabar atvežę A. Hitlerio "Mein Kampf", kiek anksčiau - vokiškų neonacistinių leidinių.

Ivykdyti mirties nuosprendžiai

Kaip Eltą informavo Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, 1993 gruodžio 22 d. įvykdyti mirties nuosprendžiai Valentinui Laskiui ir Vladimirui Ivanovui. Jiems malonė Lietuvos Respublikos Prezidento 1993 gruodžio 14 d. dekretu nebuvo suteikta.

Valentinas Laskys, gimęs 1953, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo mirties bausmė nuteistas už trijų asmenų nužudymą, asmeninio ir valstybinio turto vagystes, plėšimus. V. Laskys 6 kartus teistas, pripažintas itin pavojingu recidyvistu, iš įkalinimo įstaigos buvo paleistas 1991 sausio pabaigoje ir jau po mėnesio padarė naują nusikaltimą.

Vladimiras Ivanovas, gimęs 1963, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo mirties bausmė nuteistas už tai, kad norėdamas apipiešti užpuolė ir itin žiauriai nužudė moterį bei jos ketverių metų dukrelę. V. Ivanovas du kartus teistas, nusikalto praėjus pusmečiui po bausmės atlikimo.

pą užgnaužiantis reginys, nes vaikai atlikinė mirtinai pavojingus triukus. Laimei, dar nė vienoje gastrolėse nieko blogo nėra atsitikę.

Iš Švedijos atvyks visame pasaulyje garsus "Cullberg ballet" su spektakliu "Giselle". Žurnalistas buvo parodytas dar vienas festivalio projektas - videojuosta su Diamondo Galas monospektakliu "Maro mišios" apie AIDS. Šios dainininkės balsas, apimantis tris oktavas, lyginamas su Maria Kalas vokalu.

Kol kas LIFE dirba kaip meno agentūra ir jau šių metų pradžioje organizuoja Maskvos ir Niujorko teatrų gastroles (apie jas rašėme pėmai "EL" NR. 47). Tačiau svarbiausia - vasario 20 d. numatoma premjera - Eimunto Nekrošiaus spektaklis pagal A. Puškino "Mažąsias tragedijas". Šis spektaklis turėtų tapti brangia eksportine preke, už kurią bus galima uždirbti pinigų LIFE'95 (pirmasis festivalis kainavo 135 443 dolerius) - nestovėsi gi visą laiką su ištiesta ranka.

Erika Umbrasaitė

Tautietį Kolumbijoje ir toliau lankys "Europos lietuviai"

"EL" gavo laišką iš Jono Kaseičio, gyvenančio Kolumbijoje. Jis sumokėjo "EL" prenumeratos mokestį iki 1995 metų, taip pat prašo redakciją tarpininkauti, kad atsiskaitytų už "Lietuvos aidą" ir "Tremtinio" leidinių prenumeratą. Jis dėkoja už sąžiningai siuntinėjimą "Europos lietuvių".

Gerbiameji skaitytojai, prašome paskubėti visus, kurie nėra sumokėję 1994 metų prenumeratos mokesčio, nes nuo Jūsų dosnumo priklausys "Europos lietuvių" ateitis.

ELR

DBLS ir LNB direktorių valdybos pranešimas

Šiuo pranešam, kad 1994 m. sausio mėn. 15 d. Lietuvių Namuose Ladbroke Gardens 2, London W11 2PT įvyks nepaprastas Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos narių ir Lietuvių Namų Bendrovės akcinių suvažiavimas.

Pradžiai:

DBLS - 13.00 val.,
LNB - 15.15 val.

Darbotvarkėje:

Lietuvių Namų Bendrovės finansai ir Lietuvių Namų ateitis.

DBLS skyriaus Tarybai ir LNB akcininkams išsiųsti specialūs pranešimai.

DBLS ir LNB direktorių valdyba

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS LONDONE

Pagrindinis 76-asis Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas, rengiamas Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos, įvyks 1994 metų vasario 19 d. 18.30 val. Bishopsgate Instituto koncertų salėje (Bishopsgate, City of London).

Pavasarinis Didžiosios Britanijos lietuvių Šaskrydis Sodyboje

Tradicinis "Pavasario lietuvių Šaskrydis" Lietuvių Sodyboje įvyks 1994 metų gegužės 28-29 dienomis.

Visas D. Britanijos lietuviškas kolonijas kviečiame pradėti ruoštis šiam šaskrydžiui.

1994 M. KALENDORIUS

Atsiprašome "EL" skaitytojų, kad nesusėjęme paruošti ir atspausdinti 1994 m. kalendoriaus.

Tiems "EL" skaitytojams, kurie už kalendorių jau yra įmokėję - užskaitysime už 1995 m. kalendorių.

Litas ir užsienio valiutos

Lietuvos bankas pagal valiutų kursus vidaus ir pasaulio valiutų rinkose nuo 1994 m. sausio 7 d. nustatė tokius oficialius lito ir užsienio valiutų santykius:

Valiutos pavadinimas	Litai už valiutos vnt.	Valiutos pavadinimas	Litai už valiutos vnt.
Anglijos svarai sterlingų	5.7847	Latvijai litai	6.5151
Australijos doleriai	2.6701	100 Lenkijos zlotų	0.0181
Austrijos šilingai	0.3183	Moldovos lejės	1.0703
100 Baltarusijos rublių	0.0568	Norvegijos kronos	0.5195
Belgijos frankai	0.1077	Olandijos guldenai	1.9996
Čekijos kronos	0.1294	Prancūzijos frankai	0.6597
Danijos kronos	0.5756	100 Rusijos rublių	0.3095
ECU	4.3448	SDR	5.3436
Estijos kronos	0.2809	Singapūro doleriai	2.4434
Ispanijos pesetos	0.0269	Suomijos markės	0.6764
100 Italijos lirų	0.2307	Švedijos kronos	0.4746
Japonijos jenos	0.0346	Šveicarijos frankai	2.6342
JAV doleriai	3.8960	100 Ukrainos karbovancų	0.0126
Kanados doleriai	2.9508	Vengrijos forintai	0.0388
Kirgizijos somai	0.4329	Vokietijos markės	2.2359
Kazachijos tengės	0.5181		

Bankai iš juridinių ir fizinių asmenų užsienio valiutą perka ir jiems parodo pagal pačių bankų nustatytus užsienio valiutų pirkimo ir pardavimo kursus.

Pasak "Lietuvos ryto", Lietuvos bankams jau išdalinti 1 ir 2 litų banknotai, pagaminti Anglijoje. "Thomas de la Rue" spaustuvių. Kontraktas dėl šių banknotų gamybos buvo pasirašytas 1993 m. gegužės mėnesį, kai paaiškėjo, kad 1 ir 2 litų monetos yra mažos, jas sunku įžiūrėti. Be to, 1 ir 2 litų monetos lengva supainioti su beveik tokio pat dydžio 1 ir 2 centų monetomis.

1 lito banknote pavaizduota rašytoja Žemaitė, o 2 litų - vyskupas M. Valančius.

LIFE '95 - beprotiško teatro festivalis?

"Užuot prikėlę, mes numarinom Lietuvos teatrą", - konstatavo LIFE festivalio direktorė Rūta Wiman, bandydama išprovokuoti diskusijai žurnalistas, susirinkusius LIFE būstinėje vieną prieškalėdinę popietę. Jos nuomone, pirmasis LIFE festivalis turėjo pasauliui paskelbti, jog Lietuva yra ta garsioji teatrų šalis, o svarbiausias tikslas - parodyti geras pasaulinio lygio spektaklius buvo tikimasi sulaukti lietuviškų šedevrų. Vienas žurnalistas atšovė, jog "lavonui injekcijos nebe padės. Dabar jūs tikslas - tiesiog "daryti" LIFE".

Taigi ko galime tikėtis iš LIFE'95? Festivalio programa bus paskelbta 1994 m. gruodžio mėnesį. Šį kartą festivalis, manoma, bus trumpesnis. O per pirmąjį festivalį mesta frazė, jog "LIFE - tai ne teatras", taip "užkrėtė" Rūta Wiman, jog ji iš tikrųjų nusprendė, jog LIFE'95 bus ne teatro festivalis. "Pasaulis pilnas beprotiško teatro, mums visiškai nežinomo ir nepažįstamo. Mes norime atrasti teatrą ten, kur jo dar niekas neieškojo. Vakaruose pilna ir blogo avangardo, mūsų

tikslas - atvežti aukščiausio lygio meną. Galbūt tai sudomins ir išjudins jaunos žmonės, kurie dar mokosi mokyklose ar konservatorijose, - kalbėjo Rūta Wiman. - Tradicinis siužetas *ji myli jį, jis jos nemylė*, atpasakotas scenos dėžutėje, seniai yra pabodęs". Todėl į naująjį festivalį bus kviečiami eksperimentiniai teatrai: Didžiosios Britanijos "Opera Circus", kur klasikinė opera derinama su cirko triukais, Indijos klajojančių artistų trupė "Sarthi". Galbūt pamatysime Piterio Bruko spektaklį, ar bent bus surengta jo kūrybinė laboratorija Baltijos šalių artistams. Festivalio atidarymui numatyta Ispanijos trupė "Els Comedians", rengusi Barselonos olimpinį žaidynių uždarymo iškilmes. Sudominti lietuvius turėtų ir kita ispanų trupė su spektakliu "Missa flamenco" - tai liturginės katalikų mišios, atliekamos flamenko muzikos ritmu ir šokių. Pamatysime ne tik netradicinį "religinį" vaidinimą, kurio metu šokėjai vaikščios vertikaliomis sienomis etc. Į savo paskutinį spektaklį ispanai įtrauks ir vaikus iš Lietuvos. Tai turėtų būti kva-

mi mašinos vidų tarp mašinos įrankių surado surūdijusį peiliuką. Pakvietė mane į savo mašiną ir nuvežė į policijos būstinę. Čia mane tardė apie valandą ir po to klausė, ar aš nesu aiurių kilmės ir kur važiuoju? Pasakiau, kad esu lietuvių kilmės ir važiuoju į Whitehill!

Policininkas išaiškino, kaip tą vietą pasiekti, ir atsisveikinęs palinkėjo geros kelionės.

Ačiū Dievui, kad aš susikalbu angliškai, bet kas būtų atsitikę su lietuviu, kuris nemoka anglų kalbos?

R. Sakalauskas

P. S. Nei anglai, nei kiti kitataučiai mano vardo ar pavardės niekuomet neiškreipia ir nevadina - Ray Skas arba kitaip, bet visuomet mr. Raimundas Sakalauskas, nors ir ištartai jiems nėra labai lengva!

"EL" skaitytojų laiškai

Kodėl manęs nesuprato anglų policininkas...

Pakelyje iš London į Whitehill nutariau išmėginti Anglijos policininko supratimą apie sulietuvintus angliškus pavadinimus.

Pastebėjęs prie kelio stovinčią policijos mašiną su dviem policininkais viduje aš sustojau ir klausiu angliškai: "Prašu nurodykite man kelią į Baltas-kalnas". Jie tik pakilnojo savo antakius ir žiūrėjo į mane. Tuomet sakau: į Wash-killas, Washhillas, Waitkillas, Baltas-hillus... Bet jie tik susimirksėjo ir paprašė, kad išlipčiau iš mašinos. Patikrinu mano dokumentus, bet tikrin-da-

EUROPOS LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN - Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and

Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England

Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456

ISBN 0901941 45X

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 40 svarų;

Vokietijoje - 100 DM. Visur kitur - 40 sv.

Vienoje skiltyje įdėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštį kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE

Šis "EL" Nr. 2 išsiųstas iš Vilniaus sausio 10 d.

"EL" redakcijos ir administracijos adresas pasilieka tas pats. Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:

"Europos lietuvių" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

Tel.: 071-727 2470 Faksas: 071-792 8456

"EL" adresas Vilniuje: A. Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva-Lithuania.

Tel.: 010 370 2 622 466 Faksas: 010 370 2 614 984

SL 1436

Redaktorius Mindaugas Milieška

PADIDINTA "EUROPOS LIETUVIO" PRENUMERATOS KAINA

Padidėjus pašto ir leidybos išlaidoms, nuo 1994 m. sausio 1 d. padidinta "Europos lietuvių" metinės prenumeratos kaina:

Didžiojoje Britanijoje - £40.

Vokietijoje - 100 DM.

JAV - \$60.

Lietuvoje - 200 Lt. Visur kitur - £40.

Iš Vilniaus ir užsienį "Europos lietuvis" siunčiamas oro paštu.

AUKOS SPAUDAI LONDONE

J. Bielskis - 5 sv.

M. Katinas - 5 sv.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

NAUJI AUKOTOJAI

Gerbiamieji aukotojai, pamažu, bet eina pirmyn rinkliai Lietuvoje, Varėnos rajone, gyvenančios Ramintos Kuodytės gydymo fondai.

Tokie nauji aukotojai:

Butkus N. - £20.

Vilčinskienė E. - £10.

Vilčinskienė M. - £10.

Vilčinskis A. - £10.

Gaidelis A. - £50.

Iki 1994 m. sausio 4 d. viso surinkta £697.19.

Ačiū aukotojams.

K. Makūnas

LIETUVIŲ ŠV. KAZIMIERO BAŽNYČIA LONDONE

21 The Oval, E2 9DT
rytinėje Londono centro dalyje.

Iėjimas iš Hackney Road.

Tel. 071 739 8735

Pamaldos sekmadieniais -

9 ir 11 val.

Artimiausia požeminė stotis -
Bathnal Green centrinė linija.
Autobusai iš miesto centro:
26, 48, 55.

PAMALDOS

Nottingham - sausio 16 d., 11.15 val., Židinyje.

Derbyje - sausio 16 d., 14 val., Bridge Gate.

KALĖDŲ ŠVENTĖS LONDONO LIETUVIŲ PARAPIJOJE

Pernykštės Kalėdų šventės buvo daugiau panašesnės į vaizduojamas kalėdinėse atvirutėse. Sniego pačiame Londone nebuvo, bet buvo gana šalta.

Iš Londono ir jo plačių užmiesių lietuviškosios bendruomenės nariai po šeimyninių, tradicinių Kūčių savo namuose patraukė į savo vienintelę visoje Vakarų Europoje Švento Kazimiero šventovę. Ją statė jų seneliai, proseneliai prieš 82 metus. Kartu su vietine išeivija gausiai rinkosi Londone šiuo metu esantis Lietuvos jaunimas. Pasižiūrėjus nuo šventovės altoriaus į maldininkus, susijungiančius išeivijos ir Lietuvos žmones į vieną bendrą bendruomenę, šauniai nuostabus Kalėdų Nakties Bernelių mišių vaizdas! Po daugelio metų!

Prieš prasidedant Bernelių mišioms su bažnytine eiseną arkivyskupas dr. Jonas V. Bulaitis (Vatikano apaštališkasis nuncijus Pietų Korėjoje) aplankė užgimimo prakartėlę šventovės gale. Su liturginėmis apeigomis ir giesmėmis arkivyskupas dr. J. V. Bulaitis pašventino užgimimo prakartėlę.

Eisenai sugrįžus prie šventovės didžiojo altoriaus arkivyskupas kartu su klebonu dr. Jonu Sakevičium MIC aukojo iškilmingąsias Kalėdų vidurnakčio Bernelių mišias. Klebonas dr. Jonas Sakevičius MIC pamokslą pasakė lietuviškai, labai džiaugdamasis sveikino senuosius, o dar labiau naujuosius, atvykusius iš Lietuvos parapijiečius. Arkivyskupas dr. J. V. Bulaitis kalbėjo angliškai tiems, kurie nesupranta lietuviškai.

Londono lietuviškoji Švento Kazimiero parapija tarp visų kitų katalikų parapijų gali džiaugtis ir didžiuliu, kad garbingas svečias aukojo Bernelių mišias savo gimtoje Londono lietuviškoje parapijoje.

Užbaigiant šią kroniką kyla vie-

nas klausimas: kas atsitiko su tomis šeimomis ir pavieniais gyventojais, kurie gyvena nuo šventovės vos apie pusę kilometro spinduliu ir neatėjo šįkart į ją? O gal jie užmiršo, kad yra Kalėdų šventės?

Stasys Kasparas

DIDŽIOSIOS BRITANIJOS EUROPEAN LIAISON GROUP

1993 m. gruodžio 18 dienos vakare įvyko šios nevyriausybinių europiečių bendradarbiavimo ir pasikeitimo informacija grupės mėnesinis posėdis čekų "Velehra" namuose, Londone. Dalyvavo baltarusių, estų, latvių, lietuvių, lenkų, rumunų ir jugoslavų atstovai.

Dar kartą buvo plačiau padiskutuota apie būsimus Europos Sąjungos parlamento rinkimus.

Daugiausia laiko praleista kalbant apie V. Žirinovskio didelį laimėjimą Rusijoje. Svarstyta, kaip jam seksis išpildyti savo rinkiminius pažadus.

Jau anksčiau kalbėta, kad kiekviena Centrinės ir Rytų Europos valstybė išleistų leidinį apie savo krašto padėtį, tai parems European Liaison Group. Z. Juras, būdamas Lietuvoje pernai gruodžio mėnesio pradžioje, turėjo pasimatyti su Danguole Droblyte, Baltic News vyriausiąja redaktore, kad parengtų brošiūrą apie Baltijos valstybes.

Numatoma turėti European Liaison Group pietus su svečiu kalbėtoju W. Bukowsky. Jie įvyks 1994 metų sausio 29 dieną.

S. K.

KUN. VYTAUTAS SADAUSKAS AUKOJO MIŠIAS

Sausio 2-ąją, sekmadienį, 11 valandą Londono švento Kazimiero šventovėje mišias aukojo kun. Vytautas Sadauskas S. J. iš Vilniaus. Pačius pirmuosius kunigystės žingsnius jis žengė Vilniaus Arkikatedroje, vėliau Vilniaus Žvėryno bažnyčioje. Dabartiniu metu kaip jėzuitas mokosi pas anglų jėzuitus Birminghamo mieste.

Po pamaldų kunigas Vytautas Sadauskas S. J. dar su kitu kunigu jė-

zuitu Valentinu Kavolenku pabendravo su londoniečiais lietuvių parapijos meneje.

BRITŲ-LIETUVIŲ PAGALBOS FONDAS VAIKAMS LIETUVOJE

Fondas gavo šias kalėdines aukas: 25 svarus - S. A. M. Chotkevičius, Helston, Cornwall,

20 svarų - J. Narbutas, Bolton.

Nuoširdus lietuviškas ačiū už aukas.

Druskininkų vaikų "Saulutės" sanatorija gydo vaikus sergančius cerebraliu paralyžium ir visomis kitomis fizinėmis negaliomis. Yra viena iš gerųjų sanatorių.

V. Landsbergio fondas šiai sanatorijai duoda didelę paramą. Jis per Britų-Lietuvių Pagalbos Fondą Vaikams Lietuvoje užsakė įvairių specialių Nottinghamo mieste gaminamų reikmenų fizioterapijai už 2558 svarus. Visi tie reikmenys atgabena mi į Britų-Lietuvių Pagalbos Fondo būstinę, iš čia pervežami į Druskininkus. Fondas užmoka pervežimo išlaidas, o V. Landsbergio fondas atsiunčia pinigų už pirkinius.

Fondo vadovybė gavo labai labai daug kalėdinių sveikinimų ir padėkų iš Lietuvos vaikų pensionatų, prieglaudų, ligoninių ir pavienių asmenų, kurių vaikai lietuvių ligoninėse buvo pajutę fondo paramą. Jie prašo fondo vadovybės padėkoti visiems fondo remėjams. Štai jų visų vardu nuoširdus lietuviškas ačiū iš Lietuvos visiems fondo remėjams ir darbo talkininkams.

S. K.

Respublikinėje Valkininkų vaikų sanatorijoje "Pušėlė" besigydytys vaikai nuoširdžiai dėkoja už labdaros siuntą ir sveikina Naujųjų metų progą Britų-Lietuvių pagalbos fondą. Visiems mumis besirūpinantiems linkime daug laimės, džiaugsmo ir sveikatos.

Artūras Audickas

Respublikinės Valkininkų vaikų sanatorijos "Pušėlė" vyr. gydytojas

SKELBKITĖS

Londono ir Vilniuje leidžiamame

"EUROPOS LIETUVIJE"

RENGINIAI MANČESTERYJE

Ramovėnų susirinkimas

LKV S-gos "Ramovės" Mančesteryje skyrius sausio 22 d., šeštadienį, 6 val. vakare šaukia visuotinį metinį susirinkimą, kuriame Valdyba bei Revizijos komisija padarys pranešimus, bus nagrinėjami skyriaus reikalai ir renkama nauja Valdyba 1994 metams.

Narius prašome būtinai dalyvauti.

Skyriaus valdyba

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

1994 m. vasario 12 d. DBLS Nottinghamo skyrius ruošia vidurinei Anglijai 76-ųjų metų Nepriklausomybės paskelbimo sukakties paminėjimą, kuris įvyks visiems žinomoje Ukrainiečių klubo salėje, 30 Bentinck Road, Nottingham.

Pradžia 18.30 val.

Programos meninę dalį atliks iš Lietuvos atkusi muzikinė grupė "AINIAI".

Visus kviečiame atsilankyti.

Nottinghamo DBLS skyriaus valdyba

PASAULYJE

Šeimoje gimsta žmonijos taika

1994-uosius metus Jungtinių Tautų Organizacija paskelbė Tarptautiniais Šeimos Metais. Popiežius Jonas Paulius paskelbė II kreipimąsi, kurio antraštė "Šeimoje gimsta žmonijos taika". Jame gvildenamos taikos ir šeimos sąsajos, pranešė Vatikano radijas.

Pasaulis trokšta taikos, jam būtinai reikia taikos, - rašo Jonas Paulius II. - O vis dėlto karai, konfliktai, iškerojės smurtas, socialinis nestabilumas ir skurdas nesiliauja skinti nekaltųjų gyvybes ir skaldyti indvidus bei tautas. Taika kartais atrodo kaip nepasiekiamas tikslas. Žinokime, jog taika, nepaisant visko, yra įmanoma, nes ji įrašyta pirmąjame Dievo plane.

Tikiuosi, kad Tarptautiniai Šeimos metai visiems, kas nori puoselėti tikrąją taiką - Bažnyčioms, religinėms organizacijoms, asociacijoms, vyriausybėms, tarptautinėms institucijoms - bus gera proga kartu pasvarstyti, kaip padėti šeimai, kad ji galėtų kuo geriau atlikti savo kaip taikos kūrėjos vaidmenį, pažymėjo Popiežius.

Interviu Vatikano radijui Popiežius Šeimos Tarybos sekretorius vyskupas Elio Sgreccia sakė, kad pats svarbiausias bažnytinių Tarptautinių šeimos metų renginys numatytas spalio 9 dieną, kuomet Vatikane rengiamas viso pasaulio šeimų susitikimas su Šventuoju Tėvu. Tikimasi, kad jį susirinks šeimų atstovai iš visų pasaulio vyskupijų.

Diskusijos eutanazijos klausimu

Olandijos parlamentui patvirtinus įstatymą, legalizuojantį eutanaziją ir nustatantį 28 sąlygas, kurias išpildęs gydytojas numarinęs pacientą, jam prašant, negali būti baudžiamas, dar kartą kilo diskusijos eutanazijos klausimu tarp pačių medikų. Italijos, Milano šv. Rapolo ligoninės mokslinio instituto etinės komisijos pareiškimas smerkia eutanaziją ir vertina šį aktą kaip sąmoningą žmogaus gyvybės nutraukimą, inspiruotą apsimetinio gailėsčio bei mediko profesinės etikos nuvertinimą, pranešė Vatikano radijas. Gyvybė nėra kokia nors atsitiktinė žmogaus nuosavybė, rašoma dokumente, ir vienintelis gydytojo atsakymas į paciento prašymą jį numarinti gali būti pastangos palengvinti ligonio kentėjimus tiek vaistais, tiek psichologine pagalba. Mediko profesijos įprasminimas kaip tik ir glūdi pagalboje kenčiančiam žmogui - ir kai nėra jokios vilties jį pagydyti, belieka juo rūpintis ir palydėti į mirtį. Pagaliau ir paskutinį nepagydomos ligos laikotarpį žmogus turi nugyventi oriai, - sakoma Milano mokslinio instituto etinės komisijos dokumente.

Senasis Testamentas - daugiaserijiniame filme

Keturios kino ir televizijos bendrovės - Italijos religinio kino bendrovė "Lux", Italijos valstybinė televizijos ir radijo kompanija RAI, vokiečių bendrovė "Beta Taurus" ir amerikiečių "Turner Pictures" (priklausanti CNN televizijos kompanijos savininkui Ted Turner) rengia daugiaserijinį Senojo Testamento adaptaciją. Milžiniško dydžio - keliasdešimties dalių - televizijos, atpasakojantis visą Senąjį Testamentą, bus baigtas 1996 metais. Jo rengėjus audiencijoje priėmė popiežius Jonas Paulius II. Jis pastebėjo, jog šiuolaikiniame kine ir televizijoje labai dažnai pasitaiko atvejų, kai Biblijos motyvai naudojami nepagarbiai, išimti iš jų konkretaus ir iš išganymo istorijos konteksto. Jūsų filmas, - ragino Šv. Tėvas, - visais atžvilgiais tebūna pavyzdingas. Jame darniai tepersipina meninė raiška su religiniu, moraliniu ir istoriniu objektyvumu.

VAR

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsidausti, kas padės išvengti ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų, ir linki geros bei atmintinos kelionės!